

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding

Bestuurskunde/Overheidsmanagement
voltijd en deeltijd

Saxion Hogeschool

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Bestuurskunde/Overheidsmanagement
voltijd en deeltijd

Saxion Hogeschool

CROHO nr. 34464

Hobéon Certificering

Datum

3 april 2017

Auditpanel

R.J.M. van der Hoorn MBA CMC

Dr. S.J.H. Majoor

Ir. P. Zwart MCM

L. Zandbergen

Secretaris

D.P.M. de Koning MSc

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	11
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	31
6.	AANBEVELINGEN	33
BIJLAGE I	Scoretabel	35
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	37
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	41
BIJLAGE IV	Overzicht auditpanel	43

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Saxion
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief (NVAO-besluit 28 juni 2012)
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Bestuurskunde/Overheidsmanagement
registratienummer croho	34464
domein/sector croho	Economie
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Business Administration
aantal studiepunten	240 ECTS credits
afstudeerrichtingen	-
locaties	Deventer, Enschede
varianten	Voltijd Deeltijd (nieuwe start in studiejaar 2016-2017)
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	14 november 2016
contactpersoon opleiding	Nora van der Meulen n.m.vandermeulen@saxion.nl

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement**,
voltijd en deeltijd¹

bron: Kritische Reflectie opleiding

peildatum: zomer 2016

instroom (aantal)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	13	32	26	25	23	20
▪ deeltijd	6	3	3	-	-	-
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar ²	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	61,5%	71,9%	76,9%	48,0%	43,5%	40,0%
▪ deeltijd	50,0%	66,7%	66,7%	-	-	-
uit de hoofdfase ³				2008	2009	2010
▪ voltijd				20%	0,0%	50,0%
▪ deeltijd				-	0,0%	0,0%
rendement (percentage) ⁴				2007	2008	2009
▪ voltijd				78,6%	80,0%	60,0%
▪ deeltijd				100%	-	100%
docenten (aantal + fte)				8		6 Fte
▪ voltijd						
▪ deeltijd						
opleidingsniveau docenten (percentage) ⁵				Master		PhD.
▪ voltijd				100%		0%
▪ deeltijd						
docent-student ratio ⁶						
▪ voltijd				25,2		
▪ deeltijd				n.v.t.		
contacturen (aantal) ⁷			1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
▪ voltijd			20	20	Minor en stage	afstuderen
▪ deeltijd						

¹ Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordelingen 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 19 februari 2015.

² Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

³ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁴ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁵ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

⁶ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁷ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

De opleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement (hierna verder aan te duiden als Bestuurskunde of BSK) heeft haar profiel aangescherpt om beter aan te sluiten bij de veranderende rol van de overheid. De opleiding wil responsieve en wendbare bestuurskundigen opleiden die het vermogen hebben om over eigen grenzen heen te kijken, om multidisciplinair samen te werken en om bij te dragen aan oplossingen van grote en kleinere maatschappelijke opgaven.

Afgestudeerden komen dikwijls te werken bij gemeenten en provincies, maar ook in de non-profitsector en bij organisaties die op het raakvlak van overheid en bedrijfsleven functioneren. Eén ding hebben al die functies met elkaar gemeen: bestuurskundigen zijn altijd beleidsmatig bezig. Zo kunnen zij als beleidsmedewerker op voorbereidend, uitvoerend of evaluerend niveau aan de slag, maar bijvoorbeeld ook als projectmanager of bij bedrijven in de zakelijke dienstverlening, zoals bij organisatieadviesbureaus die zich richten op de publieke sector.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

De opleiding Bestuurskunde hanteert een set eindkwalificaties die landelijk en in overleg met het relevante werkveld zijn vastgesteld. Hierin zijn belangrijke trends verwerkt die hun doorwerking hebben in de werkzaamheden en vereiste kwalificaties van de bestuurskundige, zoals een toenemende complexiteit in het openbaar bestuur; mondiger burgers; veranderende samenleving en verdergaande digitalisering en professionalisering binnen de muren van de overheid. Het opleidingsprofiel en de eindkwalificaties zijn op inzichtelijke wijze geconcretiseerd, onder meer door de zeven competenties uit het profiel uit te werken in prestatie-indicatoren op drie niveaus. Het hbo-bachelorniveau is door de koppeling van de eindkwalificaties aan de Dublin Descriptoren en de BBA-standaard geborgd. De onderzoekscomponent is verwerkt in de set eindkwalificaties. Verder heeft de opleiding een duidelijke visie ten aanzien van de functie die praktijkgericht onderzoek heeft in het kader van de beroepsvoorbereiding. Het auditpanel vindt het belangrijk dat de doelstelling rond internationalisering een expliciete plaats krijgt in de eindkwalificaties. Het constateert tegelijkertijd dat de opleiding wel weet wat zij beoogt met dit thema en dat deze doelstelling past bij de mate waarin en de wijze waarop in het betreffende beroepenveld de internationale context een rol speelt.

De beoogde eindkwalificaties die afgestudeerden moeten bereiken, sluiten goed aan bij het profiel van de bestuurskundige, maar nog niet naadloos bij het profiel van de 'urban professional' waartoe de opleiding haar studenten wil opleiden. De opleiding BSK positioneert zich, samen met de opleiding Ruimtelijke Ontwikkeling (RO), op *Urban Studies* met een focus op de toekomstbestendige stad en heeft in het verlengde vier inhoudelijke beleidsthema's geformuleerd aan de hand waarvan de student zich kan profileren. Als het gaat om de 'urban' problematiek waar de bestuurskundige mee wordt geconfronteerd, kan de opleiding haar positionering op Urban Studies nog verder uitwerken. Het panel mist nog een inhoudelijke visie op de stad c.q. de stadsregio als 'bestuurslaag van de toekomst'. Ook moet de opleiding nog toegroeien naar een gemeenschappelijk verhaal over de positionering en profilering. Naar de toekomst toe doet het auditpanel de opleiding Bestuurskunde de aanbeveling om haar profiel en in het verlengde daarvan de eindkwalificaties daarvoor bestendig te maken. Dit doet niets af aan het huidige oordeel 'goed'. Het auditpanel waardeert dat de opleiding focus heeft gekozen. Zij vindt de profilering goed, interessant en deels gedurfd en waardeert de wijze waarop de opleiding het werkveld heeft betrokken bij het vormen van het nieuwe Urban Studies profiel. Het panel beschouwt de genoemde punten als mogelijkheden voor de opleiding Bestuurskunde om zich verder te ontwikkelen en beoordeelt standaard 1 als 'goed'.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

De opbouw van het programma en de inrichting van de onderwijsleeromgeving maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren. De onderwijsleeromgeving kent een aantal sterke elementen.

- *Het opleidingsprogramma* is gekoppeld aan de beoogde eindkwalificaties en de onderliggende body of knowledge and skills en kent een opbouw in moeilijkheidsgraad. De theorie in de hoorcolleges zou wat studenten betreft soms meer gekoppeld kunnen worden aan de actualiteit. Er is ruim voldoende aandacht voor de onderzoekende houding van studenten. De opleiding helpt hen om kritische bestuurskundigen te worden. Ook de wijze waarop de opleiding de internationalisering heeft vormgegeven – onder meer met een volledig internationaal, Engelstalig semester – vindt het auditpanel een sterk punt. Dit kan volgens het panel bijdragen aan het echte ‘urban’ karakter van de opleiding. Samenwerking, over de grens van de eigen opleiding heen, en het centraal zetten van de beroepspraktijk zijn centrale elementen in het opleidingsprogramma. Binnen het zogeheten stadsLAB ontwikkelen studenten van BSK en RO hun competenties door in wisselende teams en projectgroepen samen te werken aan authentieke praktijkopdrachten in het bestuurlijke, sociale en ruimtelijke domein. Het panel acht het stadsLAB een hele mooie onderwijsvorm om studenten te laten werken aan hun beroepsvaardigheden en om de link te maken met de praktijk te (blijven) leggen in de opleiding.
- *De docenten* zijn – ook volgens de studenten – vakinhoudelijk én didactisch bekwaam, makkelijk te benaderen en hebben de beschikking over een professionaliseringsprogramma, dat de afgelopen periode onder meer is ingezet op het gebied van toetsing (BKE), e-learning, Engels en interculturele vaardigheden. Vanwege de aard van de opleiding met een sterkere focus op vaardigheden in het curriculum en een nadruk op een zelfontplooiingsspoor is er extra aandacht voor de coachende vaardigheden van docenten.
- *Het voorzieningenniveau* van de opleiding en het systeem van studieloopbaanontwikkeling zijn bovendien toereikend voor de realisatie van het programma.

Wat beter kan, is de afstemming tussen de kennislijn en de integrale lijn. Door het flexibele, praktijkgerichte karakter van StadsLAB ligt er een uitdaging voor de opleiding om ervoor te zorgen dat a) het verwerven en b) het toepassen van bestuurskundige theorieën in voldoende mate plaatsvindt in relatie tot de opdrachten die studenten uitvoeren. De opleiding heeft dit vraagstuk al op haar netvlies en heeft adequate maatregelen geformuleerd. Ook liggen er nog kansen voor de toekomst in het koppelen van de opdrachten in het stadsLAB aan de inhoudelijke beleidsthema’s waar de opleiding zich op wil profileren, aldus het panel. Alle bevindingen afgewogen, beoordeelt het panel standaard 2 als ‘goed’.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding Bestuurskunde beschikt over een gedegen systeem van toetsen en beoordelen. Het toetsstelsel is betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. Kwaliteitsborging van de kennis- en vaardigheidstoetsen vindt onder meer plaats via toetsmatrijzen, via formats voor het opstellen en het beoordelen van de toets, via checklists en via toetsanalyses en – evaluaties. Het auditpanel is positief over het niveau en de inhoud van toetsing en de beoordeling van kennis en vaardigheden. Het panel vindt verder de manier waarop de opleiding de competenties toetst, zeer passen bij het innovatieve onderwijsconcept dat de opleiding hanteert. Het gezamenlijk ontwikkelen van de beoordelingsformulieren en de intervisie die de docent-coaches houden dragen bij aan de betrouwbaarheid van de competentietoetsing.

Het panel heeft evenwel nog een aantal risico’s gesignaleerd en komt daarom tot een ‘voldoende’. Een belangrijk aandachtspunt is – zeker in dit onderwijsconcept – het vraagstuk van de individuele beoordeling bij het groepswerk. Daarnaast valt of staat dit systeem met een goede monitoring van de dekking van alle competenties en dat is nog niet geheel waterdicht. Het panel vindt het positief dat de opleiding deze aandachtspunten zelf ook al op het netvlies heeft.

Vertrouwenwekkend in deze is ook dat examen- en toetscommissie zichtbaar invulling geven aan hun kwaliteitsborgende rol, zowel pro- als reactief en dat de examencommissie de zorgen van het panel deelde. Verdere ontwikkeling van de competentietoetsing staat dan ook op de agenda van de commissie(s) voor de komende tijd.

Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Het panel vindt de door hem bestudeerde eindwerken van hbo-bachelorniveau. Het heeft praktijkgerichte scripties en integrale opdrachten gezien die onderzoeksmatig degelijk in elkaar zaten en een bestuurskundige relevantie hadden. Het werkveld is tevreden over de bekwaamheid en het niveau van de afgestudeerden. Het panel ziet nog een aantal mogelijkheden voor verbetering, onder meer in de inhoudelijke reflectie van de student en in het verbinden van de verschillende onderdelen in de scriptie. Meer variatie in de onderzoeksmethodiek kan bij sommige vraagstukken interessant zijn. Het nieuwe afstuderen zou hier ruimte voor kunnen creëren, aldus het panel. Sowieso biedt het nieuwe afstuderen naar het oordeel van het panel een uitgelezen kans om het nieuwe positionering en profilering van de *urban professional* zichtbaar te laten worden in de eindwerken/examendossiers. Het panel beoordeelt standaard 4 als voldoende.

Algemene conclusie:

Op grond van de NVAO-beslisregels voor de Beperkte Opleidingsbeoordeling komt het panel met het oordeel 'goed' op standaard 1 en 2, en het oordeel 'voldoende' voor de standaarden 3 en 4 voor de opleiding als geheel tot het eindoordeel 'voldoende' voor beide varianten.

Het panel adviseert de NVAO de hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement van Saxion opnieuw te accrediteren voor een termijn van zes (6) jaar.

Den Haag, 3 april 2017

R.J.M. van der Hoorn,
voorzitter

D.P.M. de Koning,
secretaris

3. INLEIDING

Het voorliggende beoordelingsrapport is de resultante van een zogeheten 'Beperkte Opleidingsbeoordeling' van de hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement (hierna verder aan te duiden als Bestuurskunde of BSK) van Saxion Hogeschool (Saxion), die op 14 november 2016 is uitgevoerd door een auditpanel van onafhankelijke deskundigen (zie bijlage IV voor een toelichting).

Vanaf 1 januari 2015 worden opleidingen in het hoger onderwijs met een vergelijkbare onderwijsinhoud in één (sub)cluster geïnspecteerd. De clusterwijze beoordeling - *ook wel clusterinspectie genoemd* - heeft als doel de scherpte en de vergelijkbaarheid van de oordelen te bevorderen. De hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde van bovengenoemde hogeschool valt samen met diverse verwante opleidingen van andere onderwijsinstellingen in het cluster *HBO Bestuurskunde groep 1k*. De inspecties van deze opleidingen moeten in de periode voor 1 mei 2017 plaatsvinden. Het auditpanel gebruikte voor de beoordeling het fungerende beoordelingskader van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)⁸.

Dit rapport behandelt achtereenvolgens de bevindingen, overwegingen en conclusies van het auditpanel over de betreffende opleiding op de vier NVAO-kwaliteitsstandaarden, respectievelijk naar 'beoogde eindkwalificaties', 'onderwijsleeromgeving', 'toetsing' en 'gerealiseerde eindkwalificaties'.

Plaats van de opleiding Bestuurskunde binnen de onderwijsinstelling

De opleiding Bestuurskunde valt onder de Academie Bestuur, Recht en Ruimte (ABR&R). De academie is één van de elf academies van Saxion. Er studeren ruim 2500 studenten en er werken ongeveer 180 medewerkers, die samen ongeveer 125 fte bezetten. ABR&R biedt negen hbo-bacheloropleidingen⁹ aan en één masteropleiding en richt zich met haar opleidingen op de gebieden bestuur, recht, veiligheid en ruimte; zowel in het private als in het publieke domein. De opleidingen zijn verspreid over de locaties Apeldoorn, Deventer en Enschede.

Situatie van de opleiding Bestuurskunde

ABR&R heeft in het studiejaar 2014-2015 in Deventer een nieuwe start gemaakt met de opleidingen Bestuurskunde en Ruimtelijke Ontwikkeling (RO) onder de noemer 'Urban Studies' met een focus op de Toekomstbestendige Stad; het centrale thema dat ook leidend is voor het onderzoeksprogramma van de lectoraten van het voormalig Saxion Kenniscentrum Leefomgeving¹⁰. Redenen om de bestaande opleidingen te herpositioneren en de curricula kritisch tegen het licht te houden, waren enerzijds de ontwikkelingen in het werkveld en anderzijds de krimp van de opleidingen.

BSK Enschede wordt afgebouwd en er wordt vanaf 2014-2015 nauw samengewerkt met de nieuwe opleiding Ruimtelijke Ontwikkeling waarin de voormalige opleidingen Ruimtelijke Ordening en Planologie (ROP) en Stedenbouwkundig Ontwerpen (SO) als afstudeerrichtingen terugkomen.

⁸ Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Beperkte of Uitgebreide opleidingsbeoordeling, Nederlands-Vlaamse Accreditatie organisatie d.d. 19 december 2014.

⁹ Bestuurskunde, Bedrijfskunde MER, HBO Rechten, Integrale Veiligheidskunde, Ruimtelijke Ontwikkeling, Ruimtelijke Ordening en Planologie, Security Management, Sociaal Juridische Dienstverlening, Vastgoed & Makelaardij

¹⁰ NB. Door een reorganisatie van de lectoraten bij Saxion wordt er inmiddels niet meer gewerkt met "Kenniscentra". Het Kenniscentrum Leefomgeving (KCL) bestaat als zodanig ook niet meer.

Ten tijde van de accreditatie was de stand van zaken als volgt:

- Er bestaan twee opleidingsvarianten van de opleiding Bestuurskunde: de oorspronkelijke variant in Enschede en de vernieuwde variant binnen de context 'Urban Studies' in Deventer.
 - Het nieuwe curriculum in Deventer is dit studiejaar aan het derde jaar begonnen.
 - Het 'oude' curriculum in Enschede wordt uitgefaseerd. Hiervan draait nu alleen nog het laatste jaar (het afstuderen).
- De deeltijdopleiding maakt met alle andere economische opleidingen binnen de Saxion Parttime School een nieuwe start.

Karakteristiek van de opleiding Bestuurskunde

Studenten Bestuurskunde volgen bij Urban Studies een brede, gemeenschappelijke propedeuse met de opleiding Ruimtelijke Ontwikkeling, met beperkte inkleuring per opleiding. Het eerste jaar is bedoeld als oriëntatie op het ruimtelijk bestuurlijk domein. Na deze propedeuse kiezen zij definitief voor één van beide aangeboden opleidingen. De student heeft de mogelijkheden een eigen route door het opleidingsaanbod uit te stippelen. Naast het kiezen van een profiel kan hij door de keuze van een of meerdere specialismen kleur geven aan zijn opleiding.

Urban Studies		
Bestuurskunde	Ruimtelijke Ontwikkeling	
	Ruimtelijke Ordening en Planologie	Stedenbouwkundig Ontwerpen
Afstuderen <i>Specialisatie op een thema</i>	Afstuderen <i>Specialisatie op een thema</i>	Afstuderen <i>Specialisatie op een thema</i>
Minor + Stage <i>Specialisatie</i>	Minor + Stage <i>Specialisatie</i>	Minor + Stage <i>Specialisatie</i>
BSK <i>Verdieping op discipline</i>	ROP <i>Verdieping op discipline</i>	SO <i>Verdieping op discipline</i>
Propedeuse Urban Studies		
<i>Samen oplossingen vinden voor bestuurlijke en ruimtelijke vraagstukken van morgen</i>		

Figuur 1 – Opzet programma Urban Studies

Samenwerking, over de grens van de eigen opleiding heen, is één van de centrale elementen van de curriculumvernieuwing. Ook integreren de opleidingen sterker dan voorheen de praktijk in het onderwijs. Hiervoor hebben ze een vernieuw(en)de samenwerkingsvorm voor praktijkopdrachten ontwikkeld: het stadsLAB. Hier werken studenten, docenten, onderzoekers en het werkveld samen aan verschillende – authentieke – praktijkopdrachten. Binnen het stadsLAB werken studenten Bestuurskunde in multidisciplinaire teams, terwijl ze tegelijkertijd bestuurskundige vakken volgen. In de verschillende jaren speelt het Stadslab de volgende rol:

- Jaar 2: aanbieden van integrale opdrachten. Studenten werken hieraan in 40% van de tijd (6 erts per kwartiel)
- Jaar 3: aanbod van stage en minor-opdrachten
- Jaar 4: aanbod van onderzoeksvragen gekoppeld aan onderzoeklijnen vanuit de voor de opleiding relevante lectoraten.

Deeltijd

Vanaf dit studiejaar wordt de deeltijdopleiding aangeboden in Deventer onder de noemer van Saxion Parttime School (SPS). Daarin zijn alle deeltijdvarianten van de economische opleidingen binnen Saxion gebundeld. Een van de aspecten van SPS is dat de student vanuit de eigen werkplek kan leren en situaties uit de eigen praktijk kan inbrengen in het onderwijs. Het onderwijs bestaat daarbij uit sector-, cluster- en opleidingsmodules. De NVAO heeft het onderwijsconcept van SPS en de uitwerking ervan in de deeltijdopleidingen als adequaat beoordeeld.

Ontwikkelingen na vorige accreditatie van de opleiding Bestuurskunde

In april 2009 vond de vorige visitatie van de opleiding Bestuurskunde plaats. De opleiding is toen positief beoordeeld. In februari 2010 besloot de NVAO accreditatie te verlenen.

Het besluit bevatte slechts enkele aandachtspunten van het toenmalige auditpanel, te weten: het aanscherpen van het profiel ten opzichte van de andere bestuurskundige opleidingen; het vergroten van de structurele betrokkenheid van alumni en werkveld en het verbeteren van de rendementen. Door de hierboven beschreven onderwijsvernieuwing heeft de opleiding de aandachtspunten uit de vorige visitatie en uit de interne audit aangepakt:

- De visie op het werkveld en de rol van de bestuurskundige is aangescherpt (zie ook standaard 1).
- De samenwerking met alumni en werkveld is versterkt. De opleiding heeft beide gremia actief betrokken – via interviews en werkveldbijeenkomsten – bij de heroriëntatie van de opleiding; alumni en werkveldvertegenwoordigers hebben zitting in beroepenveldcommissie en ook door de start van het stadsLAB is de samenwerking met de praktijk verder versterkt.
- Alhoewel de uitval nog relatief hoog is, zijn de cijfers aanzienlijk verbeterd ten opzichte van een aantal jaren geleden en schommelen de percentages nu meer op het landelijk gemiddelde voor dit type opleidingen. Er wordt vooral in academieverband gekeken naar maatregelen die effectief zijn. Op het relatief hoge aantal langstudeerders heeft de opleiding goede begeleiding gezet.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor-master) en oriëntatie (hbo-wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Inhoud eindkwalificaties

De publieke sector is sterk in beweging. Dat heeft gevolgen voor de werkzaamheden en vereiste kwalificaties van de bestuurskundige. Het Landelijk Overleg Bestuurskunde Opleidingen (LOBO) heeft op basis van consultatie van veldadviesraden vier dominante trends geformuleerd: 1) toenemende complexiteit in het openbaar bestuur, 2) mondiger burgers, 3) veranderende samenleving en 4) verdergaande digitalisering en professionalisering binnen de muren van de overheid. Deze thema's vormen de context waarbinnen competenties verworven worden en vormen – samen met de doelstelling van elke individuele opleiding – de basis voor de in 2012 geactualiseerde en vastgestelde competentieprofiel. Op basis van dit landelijk profiel worden alle bestuurskundigen voorbereid om een bijdrage te leveren aan de oplossing van maatschappelijke vraagstukken en om daar samenwerking tussen een breed scala aan betrokkenen tot stand te brengen.

Het auditpanel stelt vast dat de zeven landelijk vastgestelde LOBO-competenties uit 2012 ten grondslag liggen aan het profiel van de opleiding (zie tabel 1). Dit geldt voor alle varianten die de opleiding Bestuurskunde aanbiedt.

Tabel 1 – Competenties Bachelor Bestuurskunde

Competentie	Beschrijving
1	De bachelor kan zijn weg vinden in het publieke domein.
2	De bachelor kan politiek-strategische keuzes overzien voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.
3	De bachelor kan beleid ontwikkelen, implementeren en evalueren.
4	De bachelor kan participeren in organisaties en samenwerkingsverbanden.
5	De bachelor kan praktijkgericht onderzoek verrichten.
6	De bachelor is sociaal-communicatief vaardig.
7	De bachelor is zelfsturend.

Kijkend naar de eindkwalificaties dan acteert de opleiding Bestuurskunde in het daarbij passende domein en hanteert zij daarvoor de juiste titulatuur. Na het succesvol afronden van de opleiding beschikken studenten over de graad 'Bachelor of Business Administration'.

Profilering

In de inleiding hebben we reeds aangegeven dat de opleiding BSK zich, samen met de opleiding Ruimtelijke Ontwikkeling (RO), positioneert op *Urban Studies* met een focus op de toekomstbestendige stad. Deze herpositionering is deels ingegeven vanuit efficiencyredenen¹¹, maar zeker ook door ontwikkelingen in het werkveld.

Het auditpanel heeft geconstateerd dat de opleidingen BSK en RO actief op zoek zijn gegaan naar de raakvlakken tussen de opleidingen; naar datgene wat hen bindt. Het concept 'verstedelijkte samenleving' is hierbij een van de aanknopingspunten geweest. In het Onderwijs- en Toetsplan¹² geven de opleidingen een uitgebreide analyse van een aantal maatschappelijke thema's en de doorwerking ervan in ruimtelijke inrichting, gebiedsontwikkeling en het bestuur die de positionering van BSK en RO binnen Urban Studies rechtvaardigen.

Op basis van de ontwikkelingen in de stedelijke samenleving en onderzoeksvragen binnen de lectoraten die nauw verbonden zijn met de opleidingen BSK en RO, zijn er vervolgens vier inhoudelijke beleidsthema's geformuleerd, te weten:

1. *inclusive cities* (de sociale samenhang in de – lokale – samenleving);
2. klimaatverandering en energietransitie;
3. transitie- en transformatie-opgaven van gebieden (veranderopgaven op bedrijfslocaties, binnensteden enzovoort);
4. *smart cities* (de invloed van techniek, beschikbaarheid van data, digitalisering).

Naast het verwerven van de algemene bestuurskundige competenties kan de student zich specialiseren op één of enkele van de bovenstaande thema's en op deze manier een eigen profiel creëren. De bestuurskundige kijkt daarbij uiteraard vooral naar de bestuurlijke en publieke aspecten. Het landelijk opleidingsprofiel biedt hiertoe overigens ook de ruimte. In het LOBO is afgesproken dat elke opleiding een eigen inkleuring mag geven aan het profiel.

Het auditpanel heeft met de opleiding het gesprek gevoerd over de vraag in hoeverre een profiel van 'Urban Studies' past in de regio van Oost-Nederland. 'Urban' is een begrip met een zeer brede connotatie. Dat bleek ook in de gesprekken op de auditdag. Diverse gremia – management, docenten, werkveldvertegenwoordiging – gaven een andere invulling aan het begrip. Uiteindelijk heeft het panel vast kunnen stellen dat het concept 'de stad' voor de opleiding voor meer staat dan alleen de gebouwde omgeving. Het gaat om de metafoor voor de plek waar mensen wonen, werken, recreëren, kortom: leven (*daily urban systems*¹³). De opleiding beschouwt de vraagstukken rond de besturing, inrichting en vormgeving van die leefomgeving en van de stedelijke samenleving als integrale opgaven. Zij richt zich hierbij niet op grootstedelijke vraagstukken, maar legt de nadruk op de opgaven in de regio ("waar stad en land samenkomen"). Gezien het feit dat studenten afstudeerstages vervullen bij organisaties in de regio en ook gericht zijn op de arbeidsmarkt in de regio vindt het panel dit passend.

Het behoeft volgens het panel aandacht om de keuzes die zijn gemaakt in de hele organisatie te laten landen. Daarbij is het volgens het auditpanel wenselijk dat de opleiding a) het profiel versterkt door het ontwikkelen van een duidelijke (toekomst)visie, b) zich als zodanig ook profileert en positioneert naar de buitenwereld en c) de kansen die de opleiding op dat gebied heeft ten volle gaat benutten (zie H6 – Aanbevelingen). Het is daarbij ook wenselijk om de verbinding tussen de profilering en de competenties te expliciteren. In dit licht is het noemenswaardig dat de opleidingen BSK en RO hebben gepoogd om een gezamenlijke set van competenties op te stellen voor de 'urban professional'.

¹¹ Aanpak van de kwetsbaarheid van de opleidingen door lage en dalende aanmeldingen van studenten.

¹² Onderwijs- en Toetsplan BSK en RO 2016-2017

¹³ Deze term wordt, zo geeft de opleiding aan, ook gebruikt in het rapport "Maak verschil". Dit is een rapport van de Studiegroep Openbaar Bestuur (d.d. 15 maart 2016). De Studiegroep Openbaar Bestuur adviseert over het functioneren van het openbaar bestuur in Nederland in het licht van toekomstige economische ontwikkelingen ten behoeve van de volgende kabinetsperiode.

Onderzoek

Het auditpanel constateert dat de opleiding Bestuurskunde haar doelstelling rond praktijkgericht onderzoek expliciet heeft opgenomen in haar eindkwalificaties: *De student kan zelfstandig onderzoek verrichten en op basis hiervan adviseren en aanbevelingen doen* (competentie 5). Het auditpanel heeft verder vastgesteld dat de opleiding onderzoekend vermogen breder definieert dan het zelfstandig kunnen uitvoeren van praktijkonderzoek alléén. Een kritische houding en het gebruik van resultaten van onderzoek van derden zijn ook belangrijke aspecten. Onderzoek is, zo geeft de opleiding aan, geen doel op zich, maar een middel om te komen tot onderbouwde bestuurskundige beroepsproducten. Of het nu gaat om het verkennen van een beleidsmatig vraagstuk, het maken van een omgevings- en actorenanalyse of het organiseren van activiteiten en bestuurlijke bijeenkomsten, aspecten van onderzoek komen in elk beroepsproduct in meer of mindere mate terug.

Internationalisering

Internationalisering heeft nog geen zichtbare plaats in de competenties. Niettemin heeft de opleiding voor ogen wat zij met internationalisering beoogt, zo blijkt uit stukken van de opleiding en uit de auditgesprekken. De opleiding vindt kennis van en inzicht in internationale ontwikkelingen van belang, omdat veel van deze ontwikkelingen beïnvloeden dat wat op lokaal niveau gebeurt. De opleiding Bestuurskunde plaatst dan ook de lokale beleidsopgaven in een internationale context en kijkt hoe Europese en mondiale ontwikkelingen zichtbaar zijn in de stedelijke samenleving. In de opleiding is het daarnaast van belang dat studenten interculturele vaardigheden ontwikkelen (zie voor doorwerking in het programma standaard 2).

Oriëntatie eindkwalificaties

De opleiding heeft goed zicht op het beroep waartoe zij haar studenten opleidt. Afgestudeerden komen dikwijls te werken bij gemeenten en provincies, maar ook in de non-profitsector en bij organisaties die op het raakvlak van overheid en bedrijfsleven functioneren. Eén ding hebben al die functies met elkaar gemeen: bestuurskundigen zijn altijd beleidsmatig bezig. Zo kunnen zij als beleidsmedewerker op voorbereidend, uitvoerend of evaluerend niveau aan de slag, maar bijvoorbeeld ook als projectmanager of bij bedrijven in de zakelijke dienstverlening, zoals bij organisatieadviesbureaus die zich richten op de publieke sector.

De opleiding wil een maatschappelijk betrokken professional afleveren die voldoende adaptief vermogen heeft om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en veranderingen. Daarnaast moet de afgestudeerde in staat zijn om verbindingen te leggen tussen domeinen en sectoren, maar ook tussen bestuurslagen. Maatschappelijke opgaven kenmerken zich immers doordat ze dwars door organisatiegrenzen en dwars door (beleids-)sectoren heen gaan. Daarmee worden professionals die kunnen verbinden van groot belang.

Niveau eindkwalificaties

De opleiding toont aan dat zij goed zicht heeft op wat het hbo-bachelorniveau inhoudt. De opleiding onderscheidt, in navolging van het LOBO-competentieprofiel, drie competentieniveaus die worden bepaald door (a) complexiteit van een vraagstuk en de context, (b) de benodigde kennis en vaardigheden en (c) de mate van zelfsturing. Studenten ontwikkelen de BSK-competenties op niveau 3. Niveau 2 houdt in dat studenten beschikken over verdiepende kennis en vaardigheden op alle belangrijke vakgebieden (de zogenaamde BoKS)¹⁴. Bovendien kunnen studenten deze kennis en vaardigheden in vrij complexe praktijksituaties toepassen bij het oplossen van vraagstukken. Het derde niveau is specialiserend/verdiepend van aard. Op dit niveau biedt de opleiding de student ook profileringsmogelijkheden op basis van actuele thema's (zie eerder bij 'profilering').

Het team Urban Studies heeft de competenties van BSK en van RO uitgewerkt in prestatie-indicatoren.

¹⁴ In het landelijk beroeps- en opleidingsprofiel van de opleidingen BSK is de Body of Knowledge and Skills gedefinieerd. Voor BSK is de BoKS ingedeeld in vakgebieden die ontleend zijn aan de HEO-standaard.

Daarbij gelden voor toegepast onderzoek (BSK5) en samenwerken en communiceren (BSK6) voor beide opleidingen dezelfde set indicatoren. De competenties worden zichtbaar in beroepsproducten en professioneel gedrag. Daarom beschrijven de indicatoren de kwaliteit hiervan. De uitwerking van de competenties is ter goedkeuring voorgelegd aan de examencommissie.

De eindkwalificaties van de opleiding hebben een (inter)nationaal referentiekader, doordat het LOBO-competentieprofiel is afgestemd op Europees niveau en (inter)nationale ontwikkelingen ten grondslag liggen aan het profiel. Ten slotte zijn de competenties gerelateerd aan de Dublin Descriptoren¹⁵ en de BBA-standaard. In het LOBO-profiel is dit aangetoond in een matrix.

Onderhoud eindkwalificaties

Allereerst houdt de opleiding haar eindkwalificaties actueel door structureel contact met vakgenoten in het LOBO-verband. Daarnaast heeft zij om de juiste koers te bepalen bij de vernieuwing van het eigen onderwijs een aantal werkveldbijeenkomsten gehouden met sleutelpersonen die in het ruimtelijke- en bestuurlijke kennisdomein aanwezig zijn en hun opvattingen over de toekomstbestendige stad hebben willen inbrengen. Er was hierbij expliciet aandacht voor de opgaven die op de leiders en identiteitsdragers van de publieke sector afkomen; het gewenste profiel van de bestuurskundige en de daarmee samenhangende benodigde kennis en vaardigheden van de (toekomstige) publieke professionals.

Het auditpanel was zeer gecharmeerd van de wijze waarop de opleiding zich liet voeden met actuele inzichten en opgaven. Het panel onderschrijft datgene wat de opleiding zelf ook al aangaf in haar kritische reflectie, namelijk dat deze manier van het ophalen van informatie goed past bij de netwerkgedachte die mede ten grondslag ligt aan de vernieuwing van de opleiding(en). Ten tijde van de audit was de opleiding bezig om een meer permanente beroepenveldcommissie (BVC) te formeren. Het panel wil de opleiding meegeven om naast de BVC ook vooral de relaties die er nu liggen met het werkveld te blijven benutten bij het ophalen van de werkveldbehoefte.

Weging en Oordeel

Oordeel: goed

Het auditpanel komt voor deze standaard tot het oordeel 'goed'. De beoogde eindkwalificaties die afgestudeerden moeten bereiken, sluiten aan bij het profiel waartoe de opleiding haar studenten wil opleiden. De eindkwalificaties van de opleiding Bestuurskunde hebben een (inter)nationaal referentiekader en ze zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie concreet vormgegeven. Ook zijn ze uitgewerkt in concrete gedragsindicatoren die sturend kunnen zijn voor het onderwijs en de toetsing. Verder heeft de opleiding een duidelijke visie ten aanzien van praktijkgericht onderzoek. Het auditpanel vindt het belangrijk dat de doelstelling rond internationalisering een expliciete plaats krijgt in de eindkwalificaties. Het constateert tegelijkertijd dat de opleiding wel weet wat zij beoogt met dit thema en dat deze doelstelling past bij de mate waarin en de wijze waarop in het betreffende beroepenveld de internationale context een rol speelt. Goed vindt het panel ook de wijze waarop en de partners met wie de opleiding haar profiel heeft ontworpen.

Als het gaat om de 'urban' problematiek waar de bestuurskundige mee wordt geconfronteerd, kan de opleiding haar focus op Urban Studies nog verder uitwerken. Het panel mist nog een inhoudelijke visie op de stad c.q. de stadsregio als 'bestuurslaag van de toekomst'. Ook moet de opleiding nog toegroeien naar een gemeenschappelijk verhaal over de positionering en profilering.

¹⁵ De Dublin Descriptoren zijn vijf internationaal geaccepteerde algemene beschrijvingen voor het eindniveau in het hoger onderwijs met betrekking tot: kennis en inzicht, toepassen kennis en inzicht, oordeelvorming, communicatie en leervaardigheden.

Naar de toekomst toe doet het auditpanel de opleiding Bestuurskunde de aanbeveling om haar profiel en in het verlengde daarvan de eindkwalificaties daarvoor bestendig te maken. Dit doet voornamelijk niets af aan het huidige oordeel. Het auditpanel waardeert dat de opleiding focus heeft gekozen. Zij vindt de profilering goed, interessant en deels gedurfd en beschouwt de genoemde punten als mogelijkheden voor de opleiding Bestuurskunde om zich verder te ontwikkelen.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Inhoud en opbouw programma¹⁶

De kern van het didactisch concept is het leerlijnenmodel van De Bie. De ontwikkeling van de opleidingscompetenties en de bijbehorende kennis en vaardigheden verloopt langs vier leerlijnen: 1) een lijn voor kennisverwerving, 2) een lijn voor de ontwikkeling van vaardigheden, 3) een integrale lijn met praktijkopdrachten (waarbij kennis en vaardigheden in samenhang worden toegepast) en 4) een lijn voor studieloopbaanbegeleiding (SLO). Het auditpanel heeft vastgesteld dat de opleiding een mix aan onderwijsvormen inzet, passend bij de leerlijn (zie tabel).

Tabel 2 Belangrijkste werkvormen in de verschillende leerlijnen

Leerlijn	Belangrijkste werkvormen
Stadslab/ Integrale leerlijn	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Authentieke praktijkopdrachten ▪ Labtalks en instructies ▪ Gastcolleges met illustraties uit de praktijk ▪ Excursies
Kennislijn	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zelfstudie: bestuderen literatuur en maken opgaven ▪ Gecombineerde hoor-/werkcolleges met uitleg, voorbeelden, oefeningen en feedback op gemaakt werk ▪ Gastcolleges met voorbeelden uit de praktijk
Vaardigheidslijn	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zelfstudie: bestuderen literatuur en maken opgaven ▪ Werkcolleges met instructies, oefeningen en feedback
Studieloopbaan- ontwikkelingslijn	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opdrachten voor oriëntatie op beroep en opleiding (waaronder sollicitatieopdracht) ▪ Bedrijfsbezoek bij stagiairs ▪ Excursies en gastcolleges ▪ Studievoortgangsgesprekken ▪ Informatiebijeenkomsten

Kennis en vaardigheidsvakken

Het auditpanel heeft vastgesteld dat de opleiding geborgd heeft dat de studenten de vereiste *Body of Knowledge and Skills* verwerven. Onder elk vakgebied vallen één of meer vakken.

¹⁶ Zie ook beschrijving bij de inleiding

Dat zijn de onderwijseenheden in de kennislijn en vaardigheidslijn. Voor een vak is vervolgens een zogeheten 'outline' opgesteld waarin de volgende aspecten zijn beschreven: de relatie met de opleidingscompetenties, de opzet van het vak en de toetsmatrijs met de leerdoelen, de beheersingsniveaus en het relatieve belang van de leerdoelen. Ook is aangegeven welke elementen uit de landelijk afgesproken BoKS aan de orde komen.

De kennis- en vaardigheidsvakken kennen een opbouw in moeilijkheidsgraad: in de propedeuse (niveau 1) wordt basiskennis en -vaardigheden aangebracht, in het tweede en derde leerjaar (niveau 2) worden kennis en vaardigheden verdiept en verbreed en in het vierde leerjaar (niveau 3) worden nog enkele vakken aangeboden die meer specialistisch van aard zijn.

Tabel 3 –Voorbeeld van een uitwerking van het vakgebied Governance and policy theory

Vakgebied	Vakken propedeuse (niveau 1)	Vakken leerjaar 2 (niveau 2)
Governance and policy theory	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Open data in de netwerksamenleving (1.1) ▪ Bestuur en politiek (1,2) ▪ Beleid en politiek (1.4) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Politieke besluitvorming (2.1) ▪ Bestuurlijke organisatie (2.2) ▪ Publiek-private samenwerking (2.2) ▪ European Policy en Politics (2.4) ▪ Multi level governance (2.4)
<p>In jaar 1 legt de opleiding op inleidend niveau een basis voor kennis van politicologie en beleidskunde. Studenten kijken naar de relatie tussen bestuur en politiek; maar ook naar de relatie met beleid. Om te kunnen functioneren binnen het publieke domein is daarnaast kennis van verschillende bestuursorganen onontbeerlijk.</p> <p>In het tweede jaar verdiepen BSK-studenten zich verder in de leerlijn Governance and policy theory. Hiermee verdiepen ze zich verder in de theorie en praktijk van beleid en bestuur. In het eerste semester van het tweede jaar staat het thema 'Overheid, Markt & Samenleving' centraal. In de vier kennismodules benaderen ze dit thema vanuit een multi-actor perspectief. In het tweede semester verschuift het perspectief naar een multi-level benadering. In de kennismodules van het tweede semester staat het thema 'International, National & Regional' centraal.</p>		

De theorie in de hoorcolleges zou wat studenten betreft soms meer gekoppeld kunnen worden aan de actualiteit. Daarnaast werd in het auditgesprek met studenten de suggestie gegeven om dieper in te gaan op een beleidsstuk kunnen schrijven, verdedigen en beargumenteren.

Integrale leerlijn en StadsLAB

In de integrale leerlijn leren studenten de kennis en vaardigheden uit de kennis- en vaardighedenlijn te integreren en toe te passen. In jaar 1 gebeurt dit in vereenvoudigde (integrale) opdrachten, maar vanaf jaar 2 in het StadsLAB. Dit is het concept waarmee studenten van BSK en RO competenties ontwikkelen door in wisselende teams en projectgroepen samen te werken aan authentieke praktijkopdrachten in het bestuurlijke, sociale en ruimtelijke domein. Docenten treden daarbij op in de rollen van specialist en coach. StadsLAB start dus in het tweede leerjaar en loopt via de stage in het derde jaar naar de afstudeerfase in het vierde jaar.

Tabel 4– Competentieontwikkeling in het StadsLAB

Studiejaar	Competentieontwikkeling in het stadsLAB
Jaar 2	<p>In jaar twee en drie ontwikkelen studenten de BSK-competenties op niveau 2. Op dat niveau zijn de opdrachten nog niet heel complex. De opdrachten worden uitgevoerd in kleine multidisciplinaire groepen waarin studenten van BSK en RO samenwerken.</p> <p>Studenten werken voor in totaal 24 EC aan opdrachten in StadsLAB, verdeeld over één opdracht van 6 EC per kwartiel (ongeveer 160 uur per student). Elke opdracht heeft een relatie met twee of meer BSK-competenties en in principe komen alle competenties minimaal één keer aan de orde. De opdrachtgever kan een externe partij zijn of een docent-onderzoeker/lector. Studenten werken aan diverse beroepsproducten, zoals toegepast onderzoek, advies, inventarisatie van cases of een beleidsontwerp.</p>
Jaar 3	In het derde jaar voeren studenten opdrachten uit bij relevante organisaties (stage) en zijn er de minor-opdrachten. In StadsLAB XL gaat de student als stagiaire aan de slag bij een organisatie waar hij voor de opleiding relevante werkzaamheden verricht.
Jaar 4	In het vierde leerjaar ontwikkelen studenten de competenties op niveau 3. Dit gebeurt individueel en in kleine multidisciplinaire groepen. Op dit niveau zijn de opdrachten behoorlijk complex, is de ondersteuning en begeleiding beperkter. Naast basiskennis wordt dan een beroep gedaan op meer specialistische kennis en vaardigheden.

Het StadsLAB-team toetst de opdrachten die binnenkomen en koppelt de competenties aan de opdrachten (zie ook standaard 3). Dit team kan ook opdrachten afwijzen met een te beperkte scope. Een student schrijft zich vervolgens in voor drie opdrachten. Bij een van deze drie opdrachten wordt hij geplaatst. De opleiding heeft aangegeven dat zij aan opdrachten geen gebrek heeft. Er komen nu met name vraagstukken binnen vanuit overheidsinstanties en vanuit bedrijven die zich bezighouden met vraagstukken in het publieke domein. Er melden zich nog geen commerciële organisaties met hun eigen governance vraagstukken. Hier liggen ook nog kansen voor de toekomst volgens het auditpanel.

Studenten zijn enthousiast over StadsLAB. Het multidisciplinaire karakter spreekt hen erg aan en ze geven aan dat ze de kans hebben om vraagstukken op te pakken die hen aanspreken. Ook over het feit dat ze echte praktijkopdrachten uitvoeren met echte opdrachtgevers met alle uitdagingen van dien zijn ze positief. Een aandachtspunt is – en dit heeft de opleiding zelf ook reeds gesignaleerd – de afstemming tussen de kennislijn en de integrale lijn. In het eerste jaar zijn de vakken per kwartiel of semester, indien mogelijk, afgestemd op de integrale opdrachten. In het tweede jaar is de afstemming met de StadsLAB-opdrachten, zo geeft de opleiding aan, lastiger te realiseren vanwege het dynamische karakter van stadsLAB. Het auditpanel heeft het tijdens de audit met de opleiding over de vraag gehad hoe je zorgt voor een *fit* tussen datgene wat je conceptueel aanbiedt en wat studenten nodig hebben om de opdrachten goed uit te voeren. De docent-coach, die afkomstig is van BSK, RO of SO, speelt hierin een belangrijke rol. Hij bewaakt de procesmatige en inhoudelijke voortgang van het project en heeft wekelijks contact met de studenten. Hij kan studenten doorsturen naar collega's als ze meer inhoudelijke ondersteuning nodig hebben. Het panel kan zich voorstellen dat er tijdens opdrachten standaard een moment is waarop een BSK-docent nagaat of er geen bestuurskundige vragen zijn die over een hoofd gezien worden. Daarnaast wordt inhoudelijke ondersteuning aangeboden in de vorm van workshop en *LABtalks*¹⁷ (inspiratielezingen en gastlezingen) door vakdocenten, docent-onderzoekers en lectoren. In 2016-2017 is de opleiding ook begonnen met zogenaamde quick-scans waarin studenten relaties moeten leggen tussen de kennis die ze nodig hebben in de opdrachten en de (kennis)vakken die ze in de propedeuse al hebben gehad of mogelijk nog krijgen in het tweede jaar. Hierboven ligt de focus op een situatie waarbij de student theorie mist. Andersom kan ook voorkomen.

¹⁷ Te denken valt aan inspiratielezingen en gastlezingen, al dan niet in combinatie met een workshop. Het aantal *LABtalks* is voor 2016-2017 uitgebreid.

Een van de studenten gaf aan dat je niet alle theorie kunt toepassen die je hebt geleerd. Zo had deze student tot nu toe geen opdrachten gekregen met een politiek-bestuurlijke kleur.

Profilering

Binnen het studieprogramma van BSK en RO krijgen enkele onderwerpen extra aandacht: 1) onderzoek, 2) duurzame ontwikkeling, 3) internationalisering, 4) ondernemende houding en 5) Living Technologie. In het Onderwijs- en toetsplan schets de opleiding het belang van deze onderwerpen en geeft ze globaal aan hoe deze onderwerpen terug komen in het programma; in de toetsmatrijzen doet ze dit in detail. Hierop heeft de opleiding namelijk per vak aangegeven of en zo ja hoe bovenstaande onderwerpen een thema en/of een leerdoel in dat vak zijn. Op onderzoek en internationalisering gaan we in het hiernavolgende verder in. In onderstaand kader geven we een korte toelichting op hoe Living Technology in het programma terugkomt.

Tabel 5 – Een voorbeeld van Living Technology in het programma

Living Technology wordt vertaald naar maximale aandacht voor ICT en de virtuele wereld binnen het bestuurlijke en ruimtelijke domein. Studenten moeten kennis maken met het succesvol toepassen van technologische ontwikkelingen. Studenten worden voorbereid op "web 3.0: big data + internet of things + semantic technology". In jaar 1 is er ieder kwartiel een 'Living Technology vak':

- Open data in de netwerksamenleving;
- Beleid en de digitale omgeving;
- Activeer het netwerk;
- Onderhandelen in een netwerksamenleving.

In de hoofdfase wordt dit geïntegreerd. Daarnaast wordt ook in andere onderwijsonderdelen maximaal gebruik gemaakt van GIS-toepassingen, serious gaming, digitale leeromgevingen en sociale media.

Naast bovengenoemde onderwerpen spelen de thema's een rol die gekozen zijn op basis van de onderzoeksvragen binnen de lectoraten. Deze thema's wil de opleiding terug laten komen in de integrale opdrachten in het eerste jaar, de StadsLAB-opdrachten, stages en afstudeeronderwerpen. In het eerste jaar heeft de student nog geen keuze tussen deze vier thema's, maar vanaf het tweede jaar kiest de student in StadsLAB de opdrachten die het beste bij hem passen.

De opleiding heeft aangegeven dat de vier thema's nog verder uitgewerkt kunnen worden; iets wat het panel onderschrijft. Zo is Governance iets wat in alle thema's verweven kan worden. Het panel heeft vastgesteld dat de thema's nog niet altijd sturend werken voor de inhoud van hetzij de opdrachten in het StadsLAB, hetzij het onderzoek in stage en afstuderen. M.a.w. de opdrachten en het onderzoek passen nog niet altijd binnen de onderzoeklijnen die in overleg met de betrokken lectoraten in de opleidingen worden vormgegeven. Dit is geen vereiste, maar hier liggen volgens het auditpanel mooie kansen voor de opleiding(en), zeker als deze thema's inderdaad – zoals de opleiding aangeeft in haar onderwijs- en toetsplan – richting gaan geven aan de inhoudelijke professionalisering van het docententeam en de vorming van communities waarin studenten, docent-onderzoekers en werkveld samenwerken. StadsLAB op haar beurt kan zich door deze inhoudelijke focus ontwikkelen tot een kenniscentrum voor de regio en daarbuiten.

Onderzoek

Bij standaard 1 is aangegeven dat een kritische houding en het gebruik van resultaten van onderzoek van derden belangrijke aspecten zijn voor de BSK-professional. Onderzoek moet handvatten bieden om betere beroepsproducten in verschillende stadia te maken.

Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding studenten 'onderzoeksvaardig' maakt op de volgende manier:

- Ten eerste krijgt de student de benodigde kennis en vaardigheden ('het gereedschap') aangereikt in kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksvakken in het eerste en tweede jaar. Zo wordt in de module 'Probleemanalyse' (1.1) de eerste fase van een onderzoek bij de kop gepakt en leren studenten hoe ze op een gestructureerde manier een (onderzoeks)project moeten starten (probleemdefinitie, informatievaardigheden, het gebruik van analysekaders). De kritische houding van studenten wordt gestimuleerd door hen op zoek te laten gaan naar 'de vraag achter de vraag' bij de opdrachtgever.
- Daarnaast moeten studenten dit gereedschap gebruiken in de integrale opdrachten in de propedeuse en de praktijkopdrachten in StadsLAB (zie hierboven). Zij moeten hierbij zelf uitzoeken welk gereedschap (concreet: welke geleerde onderzoeksmethoden en - technieken) van toepassing zijn in de opdrachten.

De samenwerking met diverse lectoraten is in de afgelopen twee jaar geïntensiveerd. De lectoren waren al betrokken bij het afstuderen, maar nu zijn ze ook actief betrokken bij het tweede jaar. Diverse opdrachten in StadsLAB waren afkomstig van de lectoraten Governance, Duurzame Leefomgeving, Werklocaties, Bodem & Ondergrond, Gebiedsontwikkeling & Recht en Media, Technology & Design.

Internationale oriëntatie

De opleiding geeft op een mooie manier invulling aan de internationale oriëntatie van studenten in het programma en zorgt er voor dat studenten de doelstellingen rond internationalisering (zie standaard 1) realiseren. Er is meer dan voldoende aandacht voor internationale ontwikkelingen, interculturele vaardigheden en voor Engelse taal. In iedere module waar het relevant is, wordt de internationale dimensie integraal meegenomen. Daarnaast staat het tweede semester van jaar twee bovendien volledig in het teken van de internationale context. De vakken in dat semester zijn Engelstalig. De opleiding biedt vakken aan op het gebied van o.a. internationaal recht en multi level governance. Het communicatievak richt zich op intercultural awareness. In StadsLAB besteden studenten ten minste 6 EC aan opdrachten die een internationale component hebben en/of in een internationale context zijn geplaatst. Studenten hebben ook de mogelijkheid om naar het buitenland te gaan. In jaar 3 is er de mogelijkheid om een minor en/of een stage in het buitenland te volgen. Het aantal studenten dat hiervoor kiest, groeit.

Studieloopbaanontwikkeling, oriëntatie en rendement

In de inleiding refereerde het panel aan de relatief hoge uitval en het relatief hoge aantal langstudeerders. Het panel heeft vastgesteld dat de maatregelen die de opleiding heeft genomen, voorzichtig effect lijken te sorteren. Het aandachtspunt blijft, maar het propedeuserendement is in de loop der jaren verbeterd, het aantal switchers is redelijk stabiel en de uitval daalde. Een greep uit de genomen maatregelen:

- Voor de poort heeft de opleiding o.a. extra ingezet op voorlichtingsactiviteiten, zoals proeflesdagen, het inzetten van studieadviesbureaus en het extra informeren van decanen.
- Na de poort heeft de opleiding onder meer ingezet op goede begeleiding om meer zicht te krijgen op de factoren die uitval en vertraging veroorzaken en om, indien mogelijk, te kunnen bijsturen. Studenten hebben voor de start van de opleiding een kennismakingsgesprek met hun studieloopbaanbegeleider, dit op basis van een verplicht intakeassessment. Dit assessment zorgt voor meer betrokkenheid en binding met de opleiding en zorgt ervoor dat studenten zich welkom voelen.

- Na jaar 1 maakt de student een keuze voor één van de drie profielen (zie inleiding). Vanaf studiejaar 2014-2015 solliciteren studenten aan het einde van kwartiel 3 naar een plek in de hoofdfase. De sollicitatie helpt studenten een bewuste keuze te maken voor de opleiding bestuurskunde, of juist RO, en is onderdeel van hun SLO-portfolio. De studieloopbaanbegeleiding bouwt in jaar 1 toe naar het kunnen maken van een onderbouwde keuze voor een opleiding/afstudeerrichting. Hiervoor werken studenten het hele jaar aan een portfolio die wordt besproken met de studieloopbaanbegeleider.
- Ten aanzien van de langstudeerders is er sinds 2015 een speciale SLB-er voor studenten die langer dan 4 jaar studeren en heeft de opleiding vier keer een scriptieversnellingsweek georganiseerd waarin (vertraagde) studenten een week intensief werken aan hun scriptie onder leiding van twee docenten (communicatie en onderzoek).

Een spanningsveld in de opleiding is de gemeenschappelijkheid van BSK en RO onder de vlag van Urban Studies t.o.v. de eigenheid van de individuele opleidingen. Een student die vanaf het begin van de studie heel bewust voor BSK kiest, wil wellicht in de gemeenschappelijke propedeuse en in de integrale opdrachten meer focus. Voor de student die nog geen definitieve keuze heeft gemaakt, is een brede oriëntatie erg prettig. De opleiding probeert in de projecten duidelijk te maken op welke wijze het BSK-profiel met de opdracht is verbonden, zodat studenten die vooraf al een duidelijke keuze hebben gemaakt, hun keuze voldoende ervaren.

Monitoren van de voortgang is een belangrijk onderdeel van de studieloopbaanontwikkelingslijn (SLO). Naast bewaking van de studievoortgang heeft deze leerlijn twee andere doelen: 1) ontwikkeling van loopbaancompetenties en 2) *Bildung*, met aandacht voor verantwoordelijkheidsgevoel en ethisch besef. Vanaf studiejaar 2016-2017 stelt de opleiding de loopbaancompetenties van Kuipers meer centraal. Bij elke competentie formuleert de opleiding opdrachten waaruit studenten een keuze maken die past bij de eigen ontwikkelingsbehoeften. De SLO-gesprekken plant de opleiding rond de momenten dat studenten een minor, stage en afstudeeropdracht kiezen.

Lage instroom van studenten

De studentengroei van BSK blijft achter bij de verwachtingen. De opleiding heeft vastgesteld dat het nieuwe profiel van Urban Studies nog niet wervend genoeg is. De opleiding merkt op dat de samenwerking van BSK met RO tot het onterechte beeld geleid heeft dat Bestuurskunde zich alleen focust op de ruimtelijke thematiek. Bestuurskunde is echter breder dan ruimte alleen en richt zich ook sociaal-maatschappelijk processen, burgerparticipatie, bottom-up besluitvorming, decentralisaties. De opleiding wil de politiek-strategische component van de opleiding en het toekomstperspectief van de bestuurskundige benadrukken in de voorlichting; zowel op de inhoud van de wervingsmaterialen, als op de wijze waarop zij studenten hierover aanspreekt. Het auditpanel denkt dat verdere uitwerking van de profilering (zie standaard 1), het benutten van het werkveld bij het uitdragen hiervan en de uniciteit van StadsLAB kansen biedt (zie ook HO6 – aanbevelingen).

Docenten

Het auditpanel heeft vastgesteld dat het docententeam gekwalificeerd is en de omvang ervan toereikend is voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma. De opleiding wordt uitgevoerd vanuit het gezamenlijke team Urban Studies, een samengaan van de oorspronkelijke teams Bestuurskunde en de opleidingen die zijn opgegaan in Ruimtelijke Ontwikkeling. De teams werden te klein om de opleiding zelfstandig uit te voeren, maar door samenvoeging is, ondanks de daling in studentenaantallen, voldoende expertise in het team gehandhaafd. Ook binnen het RO-team hebben veel collega's ervaring met het werken in een publieke organisatie. Alle docenten zijn mastergeschoold. Daarnaast werkt de opleiding intensief samen met bestuurskundige promovendi in de betrokken lectoraten. Docenten hebben over het algemeen een relevant netwerk in de regio. Dit netwerk is nog niet altijd toegespitst op één of meerdere van de vier thema's, maar dat is wel iets waar de opleiding op wil sturen (zie ook profilering).

In het verlengde wil ze dat op termijn alle docenten gelieerd zijn aan onderzoekprogramma's van bij de opleiding betrokken lectoraten om onderwijsprogramma te stroomlijnen en de aandacht voor inhoudelijke expertise te versterken. Het panel juicht dit toe.

Het personeelsbeleid is ingebed in dat van ABR&R. Op het gebied van professionalisering ten aanzien van o.a. didactiek, examinering en onderzoeksvaardigheden voert de academie eenduidig beleid en maakt daarbij gebruik van de faciliteiten van de Saxion Academy. In het studiejaar 2015-2016 heeft de academie veel geïnvesteerd in professionalisering op het gebied van toetsing (BKE), e-learning, Engels en interculturele vaardigheden, waarbij collega's in gezamenlijkheid in-company trainingen hebben gevolgd. Vanwege de aard van de opleiding met een sterkere focus op vaardigheden in het curriculum en een nadruk op een zelfontplooiingsspoor is er extra aandacht voor de coachende vaardigheden van docenten.

In de NSE van 2016 scoren studenten van de opleiding naast de inhoud (7,1), algemene vaardigheden (7,6) en praktijkgericht onderzoek (7,3) ook de kwaliteit van de docenten als (ruim) voldoende (7,1). Ze zijn verder tevreden over de studiebegeleiding (7,0) en de studielast (7,1). Deze resultaten komen overeen met de bevindingen van het auditpanel tijdens het locatiebezoek. Studenten geven tijdens de audit wel aan dat het merendeel van de docenten nog kan groeien op het gebied van ICT-vaardig zijn.

Opleidings specifieke voorzieningen

De locatie en materiële voorzieningen zijn volgens het panel toereikend om goed onderwijs te verzorgen. Het Stadslab is een ruimte waar fysieke en virtuele ontmoetingen worden gecreëerd rondom stedelijke vraagstukken. In praktijk is dit een atelieromgeving op de hogeschool en bij een aantal belangrijke externe partners met wie Saxion de komende jaren een duurzame samenwerking aangaat vanuit onderzoeksprogramma's en de nieuwe opleidingen. Op de digitale leeromgeving Blackboard kunnen studenten alle informatie over de opleiding vinden (o.a. de coursebeschrijvingen, het beschikbaar stellen van leermateriaal, uitwisseling en het inleveren van producttoetsen).

Weging en Oordeel

Oordeel: goed

Het auditpanel komt voor deze standaard tot het oordeel 'goed', omdat de sterke opbouw van het programma en de inrichting van de onderwijsleeromgeving het voor de instromende studenten mogelijk maken de beoogde eindkwalificaties te realiseren. Een aantal elementen:

- De vier leerlijnen in het programma hebben elk een eigen functie in het leren en de professionele ontwikkeling van studenten, en zijn – zo goed als mogelijk – onderling op elkaar afgestemd.
- De vakken in de kennislijn en vaardigheidslijn zijn gekoppeld aan de body of knowledge and skills die in het landelijke profiel van BSK is gedefinieerd. Bovendien heeft elk vak een duidelijk relatie met één of enkele opleidingscompetenties van BSK. Ze vormen het gereedschap voor de student om de opleidingscompetenties te ontwikkelen.
- Het panel is enthousiast over het nieuw inhoudelijk elan in het programma door het geïntegreerde eerste jaar en de opzet en uitrol van het StadsLAB-concept. Het panel vindt StadsLAB een hele mooie manier om studenten te laten werken aan hun beroepsvaardigheden en om de link met de praktijk te (blijven) leggen in de opleiding. De beroepspraktijk staat zonder meer centraal in het onderwijs.
- Er is ruim voldoende aandacht voor de onderzoekende houding van studenten. De opleiding helpt hen om kritische bestuurskundigen te worden.
- Ook de wijze waarop de opleiding de internationalisering heeft vormgegeven vindt het auditpanel een sterk punt. Dit kan volgens het panel bijdragen aan het echte 'urban' karakter van de opleiding.

- Het panel heeft de indruk gekregen van een goed gekwalificeerd en gedragen opleidingsteam.
- De opleidings specifieke voorzieningen zijn bovendien toereikend voor de realisatie van het programma.

Wat beter kan, is de afstemming tussen de kennislijn en de integrale lijn. Door het flexibele, praktijkgerichte karakter van StadsLAB ligt er een taak voor de opleiding om ervoor te zorgen dat het toepassen van bestuurskundige theorieën in voldoende mate plaatsvindt in het 2^e leerjaar. Ofwel: het daadwerkelijk benutten in de opdrachten van de theorie die de studenten aangereikt hebben gekregen. Andersom moet de opleiding er ook op letten dat studenten die kennis en vaardigheden die zij nodig hebben om de opdrachten goed uit te voeren, ook daadwerkelijk "binnen kunnen halen". Het auditpanel vindt het goed dat de opleiding het vraagstuk van de afstemming tussen de kennislijn en de integrale lijn al op haar netvlies heeft en steunt de verbetermaatregelen. Deze verbeterpunten doen, zo vindt het auditpanel, niets af aan zijn oordeel. Het beschouwt deze thema's als mogelijkheden voor de opleiding Bestuurskunde om zich verder te ontwikkelen.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Toetssysteem

Het onderwijs- en toetsbeleid van ABR&R 2012-2016 is richtinggevend bij het ontwikkelen van het systeem van toetsing. Op basis hiervan heeft de opleiding een toetsplan¹⁸ opgesteld waarin zij de uitgangspunten van het toetsbeleid en het toetsprogramma uitwerkt en verantwoordt. Het toetsprogramma bestaat uit een overzicht per leerjaar van de toetsen, de toetsvormen en de bijbehorende studiepunten. De opleiding maakt een onderscheid in het toetsen van:

1. kennis en vaardigheden;
2. opleidingscompetenties;
3. de studieloopbaanbegeleiding.

Het panel wil hieronder verder ingaan op de eerste twee punten.

Toetsing van kennis en vaardigheden

Kennis en vaardigheden worden op twee manieren getoetst: als integraal onderdeel van competenties en (waar dat nodig is) afzonderlijk in kennis- en vaardigheidstoetsen. Een aantal bevindingen van het panel:

- Het niveau en de inhoud van de tussentijdse toetsen vindt het auditpanel adequaat.
- Het auditpanel heeft vastgesteld dat aan elke toets een toetsmatrijs ten grondslag ligt. Alle toetsmatrijzen zijn gecheckt door een onderwijskundige.
- Voor de vaardigheidstoetsen zijn checklists ontwikkeld met criteria waaraan het gedrag, de houding en de beroepsproducten moeten voldoen.
- Het auditpanel heeft gezien dat de opleiding een variatie aan verschillende toetsvormen hanteert (o.a. mondelinge presentaties, schriftelijke toetsen met multiple choice, gesloten en/of open vragen, essaytoetsen, beroepsproducten en portfoliotoetsen). De toetsvorm is over het algemeen, zo vindt het panel, adequaat afgestemd op de module en de bijbehorende leerdoelen. Zo past het maken van een portfolio, bestaande uit diverse communicatie-opdrachten op tactisch en strategisch niveau, bij een vak als 'Effectief communiceren 1' (kwartiel 2.1/2.2). Studenten vinden de toetsvorm ook passen bij de lesstof, al gaf een van de studenten een voorbeeld van een vak waarbij zij getoetst werden via meerkeuzevragen, terwijl in de les de interpretatie van de theorie centraal stond en de docent aangaf dat er veelal verschillende invalshoeken zijn waarmee je naar een vraagstuk kunt kijken. De docent onderschreef de mening van de studenten dat een open vragen toets hier wellicht beter van toepassing was.
- De opleiding maakt naast summatieve toetsing gebruik van formatieve toetsing. Zo kunnen studenten bij het vak 'Politieke besluitvorming' (kwartiel 2.1) een individuele digitale toets via Socrative maken en krijgen ze bij andere vakken feedback op tussentijdse opdrachten.
- Om de kwaliteit van de toetsen te optimaliseren wordt elke toets door minimaal twee docenten ontwikkeld. De opleiding heeft aangegeven dat dit principe niet altijd gehandhaafd werd, maar dat hier vanaf studiejaar 2016-2017 weer sterk op gestuurd wordt. Het panel juicht dit toe, ook in het licht van de opmerkingen van studenten dat zij soms grote verschillen zien tussen de toetsconstructeurs. In veel gevallen was er overigens wel een tweede docent die feedback leverde op de toets.

¹⁸ Onderwijs- en toetsplan BSK en RO 2016-2017 (d.d. juni 2016)

- De docenten die zijn betrokken bij het ontwikkelen van toetsen, hebben in 2010 een training 'Construeren open en gesloten vragen' bij Cito gevolgd. In 2015-2016 hebben veel docenten een BKE-certificering gehaald¹⁹.

Toetsing van opleidingscompetenties

De opleidingscompetenties worden beoordeeld in de integrale leerlijn. Bij BSK Deventer gebeurt dit nu concreet in het stadsLAB. De eindbeoordeling van elke StadsLAB-opdracht bestaat uit drie componenten:

- a. opleidingscompetenties;
- b. de bruikbaarheid van het beroepsproduct/eindresultaat; NB. Hier telt het oordeel van de opdrachtgever. Dit oordeel geldt als een advies aan de opleiding en wordt door de coach voor 1/3 meegewogen bij het bepalen van het eindcijfer.
- c. de individuele inzet en bijdrage aan het werkproces en het resultaat.

Bij elke opdracht wordt de student beoordeeld op een beperkt aantal competenties en prestatie-indicatoren (= criteria) die bij de opdracht passen. Deze worden vooraf bepaald door StadsLAB. Studenten BSK en RO hebben elk hun eigen competenties waarop ze worden beoordeeld. Aan de hand van één opdracht en eindresultaat worden studenten van verschillende opleidingen en afstudeerrichtingen dus beoordeeld op verschillende competenties en indicatoren. StadsLAB maakt voor elk projectgroepslid een beoordelingsformulier met de gekozen competenties en indicatoren. De beoordelingen kunnen uiteindelijk ook verschillen. Zo kan een BSK-student een 7 halen voor zijn competenties, terwijl een SO-student met hetzelfde project een 8 haalt voor zijn competenties.

Het auditpanel is van oordeel dat deze manier van competentietoetsing op een mooie manier aansluit bij de onderwijsvisie van de opleiding Bestuurskunde en concreet bij de manier waarop zij het programma heeft vormgegeven. Het panel denkt dat de opleiding in de toekomst nog meer mogelijkheden zou kunnen verkennen ten aanzien van toetsvormen die aansluiten bij innovatieve onderwijsvormen als het stadsLAB. De toetscommissie onderschrijft dit en wil in de toekomst ook inzetten op meer variatie in de toetsproducten. Blijvende aandacht voor aspecten als validiteit en betrouwbaarheid is van belang. Kritische momenten bij de beoordelingssystematiek zijn:

1. de screening van de opdrachten en de toewijzing van de competenties aan de opdrachten én aan de individuele student;
2. de daadwerkelijke beoordeling van de competenties;
3. het monitoren (en vastleggen!) van welke competenties waar op welk niveau worden/zijn afgetoetst per student.

Het panel vindt het vertrouwenwekkend dat de opleiding deze issues zelf al op het netvlies heeft. Zo heeft de opleiding zichzelf reeds de vraag gesteld of het in theorie zou kunnen voorkomen dat door de aard van opdrachten bepaalde competenties niet afgedekt (dreigen te) worden. Zij geeft vervolgens aan dat de 'poortwachters' die de opdrachten met competenties verbinden, verantwoordelijk zijn voor het maken van een overzicht van de competenties die behandeld worden per opdracht. Zij gaan 'escaleren' als er bepaalde competenties onder druk komen te staan. Dan heeft de opleiding bijvoorbeeld de mogelijkheid om bij opdrachten een toevoeging te doen om bepaalde competenties alsnog te kunnen behalen. Indien nodig wordt de opdracht dus aangepast of uitgebreid.

Als het gaat om de beoordeling geldt dat het opleidingsteam de competenties zelf heeft uitgewerkt in prestatie-indicatoren en voor elke competentie een beoordelingsformulier heeft gemaakt waarop deze indicatoren terugkomen. Er is afgesproken dat per competentie de student op ten minste tweederde (66%) van de bijbehorende indicatoren wordt getoetst.

¹⁹ De opleiding heeft de BKE-certificering verplicht gesteld voor alle docenten.

Om de betrouwbaarheid van de beoordelingen te waarborgen, geldt er voor zowel de competenties als indicatoren een minimum en maximum, afgestemd op de omvang van de opdracht (zie hieronder).

Minimum en maximum aantal competenties en indicatoren per opdracht Omvang opdracht	Aantal competenties	Aantal indicatoren
3 EC	2 of 3	8-16
6 EC	3 of 4	12-20

Door de gezamenlijke ontwikkeling van de beoordelingsformulieren is er onder de beoordelaars overeenstemming over de punten waarop bij de beoordeling wordt gelet. Dit komt de betrouwbaarheid van de beoordelingen ten goede. Inmiddels heeft de opleiding, mede op advies van de toetscommissie, ook al de eerste verbetermaatregelen doorgevoerd. De formulieren waren te gedetailleerd uitgewerkt, waardoor er niet of nauwelijks ruimte was voor a) de eigen profilering van de student en b) de holistische expert-beoordeling van de docent-coach. Coaches hebben regelmatig intervisie om ervaringen met het beoordelen van studenten uit te wisselen en de overeenstemming over de wijze van beoordelen te vergroten. Dit acht het panel zeer van belang om ervoor te zorgen dat beoordelaars op één lijn blijven bij de competentiebeoordeling en bijvoorbeeld de interpretatie en de weging van verschillende indicatoren op eenduidige wijze hanteren.

Ten aanzien van het monitoren welke competenties waar op welk niveau worden/zijn afgetoetst per student geeft de opleiding aan dat de student meer zelf verantwoordelijk is voor de dekking van alle competenties. Het panel vindt het goed dat studenten regisseur worden van hun eigen leerweg en kunnen kiezen ten aanzien van welke competenties zij zich nog verder willen specialiseren. Het panel wil de opleiding wel op het hart drukken om *zelf* te zorgen voor een goed controlemechanisme waarmee ze monitort of een student wel alle competenties realiseert en tijdig (!) kan bijsturen als dit niet zo is.

Het auditpanel vindt het goed dat de opleiding zich heeft gebogen over het vraagstuk hoe zij de individuele inzet en bijdrage van studenten aan het werkproces en het resultaat van de groep inzichtelijk wil maken. Studenten geven in de auditgesprekken bijvoorbeeld aan dat zij een kritische reflectie (evaluatie) moesten schrijven over het groepsproces en ieders individuele inbreng in het project moesten beoordelen. Bij sommige opdrachten moesten zij ook een presentatie geven waarbij de docent-coach inzoomde op de individuele prestaties (wie heeft wat gedaan?). Ondanks dat er voorbeelden zijn waar er onderscheid is gemaakt in de beoordeling, geven studenten toch ook aan dat er vaak een en dezelfde cijfer wordt gegeven voor de hele groep en dat er hierbinnen niet altijd ruimte is voor een individuele beoordeling, terwijl deze in sommige gevallen wel op zijn plaats zou zijn. De opleiding geeft ook aan dat het in de praktijk lastig blijft om de verschillende bijdragen van studenten in de opdrachten ook echt te onderscheiden. Omdat in het nieuwe programma de focus nog meer dan voorheen ligt op de competentieontwikkeling van de individuele student en de specifieke route die die student heeft gevolgd, wil het auditpanel hier nog wel extra aandacht voor vragen.

Afstudeerfase

De opleiding toetst het gerealiseerd eindniveau in een examendossier. Dit bestaat uit twee integrale (groeps)opdrachten en de scriptie.

- In de integrale opdracht in kwartiel 3.3. worden de competenties 1, 4 en 6 getoetst; in kwartiel 3.4 richt de opdracht zich op de competenties 2, 3 en 5.
- Tijdens het afstuderen in kwartiel 4.3 en 4.4 worden de competenties opnieuw getoetst op eindniveau. Hier komen echter niet alle competenties aan bod, maar kiest de student uit een aantal competenties. Daar zit zo de ruimte voor de student om zich te specialiseren. Daarnaast wordt zo een deel van de competenties individueel op het hoogste niveau getoetst en niet in groepsverband, zoals dat (bij de voltijd) bij de twee integrale opdrachten het geval is.

Competentie 7 wordt, gezien de aard van deze competentie, gekoppeld aan de SLB-lijn.

De beoordelingssystematiek die wordt gebruikt binnen het StadsLAB gaat ook gebruikt worden in leerjaar 4 bij de beoordeling van het eindniveau in het examendossier. De opzet van het nieuwe afstuderen richt zich erop dat afstudeerders in leerjaar 4 twee of drie complexe praktijkopdrachten uitvoeren, waarbij elke opdracht is verbonden aan twee of meer competenties. De producten die voortkomen uit de opdrachten, worden opgenomen in een examendossier. Studenten sluiten de opleiding af met een professioneel gesprek over hun ontwikkeling aan de hand van dit examendossier.

Ten tijde van de audit waren de uitgangspunten voor het nieuwe afstuderen vastgesteld. Aan de nadere invulling van dit vierde studiejaar moest nog gewerkt worden. Een aantal van de eerder door het panel genoemde opmerkingen ten aanzien van de competentietoetsing geldt ook hier, met name de aandacht voor een controlemechanisme dat monitort of de student wel alle competenties op het juiste niveau ontwikkelt. Een ander aandachtspunt is het leggen van de relatie op het beoordelingsformulier tussen de prestatie-indicatoren en de door de student gekozen competenties. Een goed punt vindt het panel dat docenten vanaf 2015-2016 deelnemen aan intervisie met betrekking tot afstuderen. Door deelname aan de intervisie wordt de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid en de reproduceerbaarheid van beoordelingen vergroot.

Examen- en toetscommissie

Er is één examencommissie voor de gehele academie. De examencommissie heeft onder andere als taak de kwaliteit van toetsen en beoordelen en van het eindniveau te borgen. Dit doet zij onder meer door elk jaar een oordeel te vellen van het eindniveau door steekproefsgewijs afstudeerwerken door andere collega's te laten beoordelen. Ook woont de examencommissie zelf eindgesprekken bij. De examencommissie stelt relevante bekwaamheidseisen aan examinatoren en wijst examinatoren op basis daarvan aan. Zo moeten alle docenten die studenten in de afstudeerfase begeleiden en beoordelen mastergeschoold zijn en tevens het certificaat 'Onderzoeksvaardigheden' van de Saxion Academy hebben behaald (of een equivalent hierop).

De toetscommissie borgt onder de verantwoordelijkheid van de examencommissie de kwaliteit van toetsen en beoordelen. Alle nieuwe toetsen zijn door de toetscommissie gecheckt. De toetscommissie geeft feedback op de toets en concrete aanbevelingen om de toets te verbeteren en de docent koppelt eventuele verbeterlagen terug naar de toetscommissie. Het doel van de toetscommissie in studiejaar 2016-2017 is om meer adviezen te geven aan de opleidingen en niet alleen de controlerende functie te vervullen. In bovenstaande tekst heeft het panel hier al enkele voorbeelden van gegeven.

Weging en Oordeel

Oordeel: voldoende

De opleiding Bestuurskunde beschikt over een gedegen systeem van toetsen en beoordelen. Het toetssysteem is betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. Kwaliteitsborging van de kennis- en vaardigheidstoetsen vindt onder meer plaats via toetsmatrijzen, via formats voor het opstellen en het beoordelen van de toets, via checklists en via toetsanalyses en -evaluaties. Het auditpanel is positief over het niveau en de inhoud van toetsing en de beoordeling van kennis en vaardigheden. Het panel vindt verder de manier waarop de opleiding de competenties toetst, zeer passen bij het innovatieve onderwijsconcept dat de opleiding hanteert. Het gezamenlijk ontwikkelen van de beoordelingsformulieren en de intervisie die de docent-coaches houden dragen bij aan de betrouwbaarheid van de competentietoetsing.

Het panel heeft evenwel nog een aantal risico's gesignaleerd en komt daarom tot een 'voldoende'.

Een belangrijk aandachtspunt is – zeker in dit onderwijsconcept – het vraagstuk van de individuele beoordeling bij het groepswerk. Daarnaast valt of staat dit systeem met een goede monitoring van de dekking van alle competenties en dat is nog niet geheel waterdicht. Het panel vindt het positief dat de opleiding deze aandachtspunten zelf ook al op het netvlies heeft. Vertrouwenwekkend in deze is ook dat examen- en toetscommissie zichtbaar invulling geven aan hun kwaliteitsborgende rol, zowel pro- als reactief en dat de examencommissie de zorgen van het panel deelde. Verdere ontwikkeling van de competentietoetsing staat dan ook op de agenda van de commissie(s) voor de komende tijd.

4.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Oordeel auditpanel

Voor aanvang van het locatiebezoek ontving het auditpanel van de opleiding Bestuurskunde een lijst met de afstudeerders van de afgelopen twee jaar. Daaruit nam het auditpanel een gestratificeerde steekproef van vijftien examendossiers (zie ook standaard 3) met een variatie in het eindcijfer (zie Bijlage V - Lijst geraadpleegde documenten). Het auditpanel kwam bij alle dossiers die het voorafgaand aan het locatiebezoek bekeek, tot een voldoende. Het panel heeft gedegen scripties gezien waarmee studenten naar de mening van het panel aantonen, dat zij het denkniveau hebben dat je van een startende beroepsbeoefenaar op hbo-bachelorniveau mag verwachten. Een aantal opmerkingen:

- Het merendeel van de scripties had een voor de praktijk relevant bestuurskundig onderwerp. Veelal betrof dit een lokaal/regionaal vraagstuk.
- Het panel heeft vastgesteld dat studenten hebben geleerd om onderzoek te doen. Zij doen dit – in de meeste gevallen - ook op een acceptabele manier. Ofwel: de techniek (onderzoek doen) die studenten laten zien, is over het algemeen adequaat. Uit bestudering van de dossiers blijkt, dat studenten ervaring hebben opgedaan met bijvoorbeeld het opstellen van vragenlijsten en het verwerken van data. Het panel ziet overigens nog wel grote verschillen in de mate waarin studenten een goed uitgewerkt onderzoek kunnen uitvoeren, maar deze verschillen vertalen zich dan ook in de hoogte van het cijfer.
- De cijfers die de beoordelaars aan de verschillende eindwerken toekennen, komen binnen een zekere bandbreedte overeen met de bevindingen van het auditpanel.

Ruimte voor verbetering is er ook. Dat zit deels in de 'hygiëne'-aspecten van de scriptie: literatuurverwijzingen, literatuurlijsten en samenvatting zijn niet altijd op orde. Verder behoeft de inhoudelijke reflectie van de student nog aandacht en kunnen conclusies soms explicieter gekoppeld worden aan de beantwoording van de deelvragen en de hoofdvraag. Ook in de koppeling tussen het onderzoek en de aanbevelingen/doorwerking in de praktijk kunnen studenten nog een slag maken. Meer variatie in de onderzoeksmethodiek kan bij sommige vraagstukken interessant zijn. Studenten grijpen nu vaak terug op twee typen onderzoeksmethoden (enquêtes en interviews), maar bij sommige onderwerpen die studenten kiezen – bijvoorbeeld over burgerparticipatie – zouden meer etnografische methoden wellicht ook het overwegen waard zijn. Het nieuwe afstuderen zou hier ruimte voor kunnen creëren. Sowieso biedt het nieuwe afstuderen naar het oordeel van het panel een uitgelezen kans om het nieuwe positionering en profilering van de *urban professional* zichtbaar te laten worden in de eindwerken/examendossiers (zie ook H6 – Aanbevelingen). De opleiding is zich hier reeds van bewust. Zo geeft zij aan dat het essentieel is dat de voor de opleiding relevante kenmerken en speerpunten straks ook op eindniveau terugkomen en worden beoordeeld, zoals bijvoorbeeld de aandacht voor Living Technology.

Oordeel opleiding

De opleiding heeft een selectie van de scripties in 2014 en 2015 voorgelegd aan collega's van de opleidingen die deelnemen aan het LOBO. Zij hadden wat opmerkingen over de beoordelingswijze (zie ook standaard 3), maar oordeelden dat het degelijke scripties betrof die het hbo-bachelorniveau weerspiegelden. Ook de examencommissie van ABR&R vormt zich eigenstandig een oordeel over het niveau van de afgestudeerden.

Zo kijkt de commissie naar scripties en woont zij sinds studiejaar 2014-2015 elk jaar steekproefsgewijs afstudeergesprekken bij. De examencommissie gaf een aantal scripties weliswaar een lager cijfer, maar was tevreden over het over de gehele linie behaalde bachelorniveau.

Oordeel werkveld

Uit een werkveldtevredenheidsonderzoek uitgevoerd in 2013²⁰ bleek dat afstudeerbegeleiders erg tevreden zijn over het hbo-niveau van de afstudeerders. Verder heeft de HBO-Monitor aangetoond dat afgestudeerden terecht komen in relevante functies in het werkveld. Werkveldvertegenwoordigers geven tijdens de auditgesprekken aan dat de huidige studenten Bestuurskunde een meerwaarde hebben en dat zij goed in staat zijn om verbindingen te leggen.

Weging en Oordeel

Oordeel: voldoende

Het auditpanel komt voor deze standaard tot het oordeel 'voldoende'. Het auditpanel concludeert aan de hand van de eindwerken die het bekeek, dat de eindwerken van hbo-bachelorniveau zijn. Het betreft degelijke, praktijkgerichte scripties met een bestuurskundige relevantie. Ruimte voor verbetering is de onder meer nog ten aanzien van de inhoudelijke reflectie van de student en de koppeling van de verschillende onderdelen van het onderzoek. Het verschil dat het auditpanel constateerde qua cijfers/beoordeling van de eindwerken, weerspiegelde de bevindingen van de opleiding. Het werkveld en de alumni uitten zich positief over het niveau van afstuderen en over de aansluiting van de opleiding op de beroepspraktijk. Het auditpanel ziet het nieuwe afstuderen als een mooie kans om de nu gekozen positionering en profilering van de opleiding ook tot uiting te laten komen in het eindniveau, bijvoorbeeld door de inhoud van de scripties meer te laten aansluiten bij de toekomstige beroepssituaties van de *urban professional*.

²⁰ NB. In 2015 was het aantal respondenten te klein.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De betrokken en goed gekwalificeerde docenten van de hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde van Saxion zorgen ervoor dat het afnemende werkveld kan beschikken over startbekwame bestuurskundigen.

- Het auditteam beoordeelt standaard 1 met betrekking tot de doelstellingen en eigen profilering met een 'goed'.
- Het auditteam beoordeelt standaard 2 met betrekking tot het programma, het personeel en de voorzieningen ook met een 'goed'.
- Het auditteam beoordeelt standaard 3 met betrekking tot het toetsen en beoordelen met een 'voldoende'.
- Het auditteam beoordeelt standaard 4 met betrekking tot het gerealiseerde niveau met een 'voldoende'.

Op grond van de beslisregels van de NVAO komt het auditpanel tot het eindoordeel 'voldoende' voor de hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde van Saxion.

6. AANBEVELINGEN

Profiel en positie richting de toekomst

Het auditpanel wil de opleiding een aantal aspecten ter overweging meegeven.

- 'Urban' is een begrip met een zeer brede connotatie. De uitleg die 'urban' of 'stad' krijgt, is iets anders op Europees niveau dan op Nederlands niveau en is in het westen van Nederland iets anders dan in het oosten. Dat bleek ook in de gesprekken op de auditdag. Uiteindelijk heeft het panel kunnen destilleren dat de opleiding zich wil richten op de integrale opgaven in de regio; d.w.z. de vraagstukken rond de besturing, inrichting en vormgeving van de leefomgeving en van de stedelijke samenleving. Het behoeft volgens het panel aandacht om de keuzes die zijn gemaakt in de hele organisatie te laten landen. Het zou daarbij kunnen helpen, aldus het panel, om een inhoudelijke visie te ontwikkelen op de stad c.q. de stadsregio als 'bestuurslaag van de toekomst'.
- Wat op de achtergrond meespeelt, is dat de opleidingen BSK en RO momenteel nog ieder hun eigen opleidingscompetenties hanteren zoals deze landelijk zijn afgesproken. Het streven naar één gezamenlijke competentieset is, zo geeft de opleiding aan, waarschijnlijk niet mogelijk (om technische redenen). Toch hebben de opleidingen gepoogd om een gezamenlijk set van competenties op te stellen voor de 'urban professional'. Deze set geeft een goede indicatie van de accenten van de nieuwe opleidingen. Het geeft de ideeën weer ten aanzien van eigenschappen die kenmerkend zijn voor de urban professional en het zoomt in op specifieke competenties. Het panel is van mening dat de opleidingen strategieën moeten bedenken om dit mooie gezamenlijke profiel van de 'stadsprofessional' handen en voeten te geven. Van belang hierbij zijn vragen als: Wat zijn specifieke competenties van bestuurskundige, ruimtelijke ontwikkelaars en stedenbouwkundige ontwerpers? Hoe komen ze elkaar bij opgaven in de stad/regio tegen? Welke werkwijzen en kennisbronnen hebben ze? Hoe kunnen ze elkaar aanvullen?
- Het scherper neerzetten van het profiel van Urban Studies kan ook invloed hebben op de instroom. Momenteel zijn de instroomcijfers te laag. De opleiding gaat enerzijds het gesprek aan in het landelijk overleg van de Bestuurskunde opleidingen én met de Universiteit Twente²¹ over de vraag hoe men landelijk het beroep van 'de bestuurskundige' scherper in beeld krijgt bij de leerlingenmarkt. Hoe zorg je er nu voor dat leerlingen niet alleen denken aan de ouderwetse ambtenaar en een idee krijgen wat er leuk, uitdagend en interessant is aan het beroep/werk van de bestuurskunde en dus aan deze opleiding? Hier liggen voor de opleidingen Bestuurskunde de grootste uitdagingen. Anderzijds wil zij helder voor het voetlicht krijgen wat 'Urban Studies' beoogt en welke positie de opleiding BSK hierin inneemt. Een van de uitdagingen hierbij is dat leerlingen bij 'Urban Studies' gauw aan het thema Ruimte denken.
 - Het auditpanel denkt allereerst dat de eigen studenten van de opleiding BSK ten aanzien van dit vraagstuk nog wel een aantal goede suggesties hebben.
 - Daarnaast kan het StadsLAB als innovatieve onderwijs als visitekaartje gebruikt worden.
 - Ten slotte kan ook het arbeidsmarktperspectief, sterker dan de opleiding dat nu doet, gebruikt worden als *unique selling point*. Vertegenwoordigers uit het werkveld gaven in het auditgesprek aan dat er binnen veel gemeenten a) weer ruimte komt om personeel aan te nemen en b) er de komende tien jaar een forse uitstroom wordt verwacht i.v.m. pensionering. Daarnaast zouden bestuurskundigen ook goed in de corporate wereld aan de slag kunnen waar steeds vaker aandacht is voor governance en herstructureringsvraagstukken.

²¹ Bij de UT is de instroom en het marktaandeel van hun opleiding European Public Administration ook lager dan gewenst.

Onderzoek en het examendossier

De opleiding wil professionals afleveren met een kritische, reflectieve houding. Het is voor studenten veelal nog een uitdaging om op afstand te kijken naar het eigen onderzoek. Het kan hierbij gaan om het met een kritische blik kijken naar de probleemstelling van de opdrachtgever, een reflectie op de inzet van methode of een onderbouwing van de gebruikte literatuur. Studenten hebben daarnaast – uitzonderingen daargelaten – nog niet altijd oog voor de meerdere invalshoeken die een probleem heeft en vinden het soms nog lastig om het onderzoek in een bredere context te plaatsen (bijv. door aandacht voor de verticale en horizontale dimensie van multi-level en multi-actor governance). Aandacht hiervoor is nodig.

Studenten hebben daarnaast weliswaar geleerd om onderzoek te doen, maar hun “gereedschapskist” als het gaat om onderzoeksmethoden kan uitgebreid worden. De opleiding heeft met het StadsLAB een innovatieve onderwijsvorm gekozen. Ook qua methoden zou er meer geïnnoveerd kunnen worden, bijvoorbeeld via meer etnografische/participatieve methoden waarin de studenten dicht op de huid kruipen van betrokken partijen en die ervaringen ook meenemen in hun analyses (denk aan peer to peer, focusgroepen, observatie en registratie). Het panel adviseert om meer variatie aan te brengen in de aangereikte onderzoeksmethoden en –technieken en de werkplek daarbij meer te benutten. Diverse scripties gaan over participatie van burgers bij beleid, maar het lijkt alsof de studenten zelf het (gemeente/corporatie)kantoor niet uit komen. Ergens zijn/participeren en daarover rapporteren is ook onderzoek. Het auditpanel was van mening dat de huidige scripties en andere afstudeerwerken degelijk waren, maar wat vlak. De studenten uitdagen meer aandacht te geven aan wat ze hebben ‘meegemaakt’ in werksituaties en een reflectie daarop vragen zou de scripties wellicht spannender, persoonlijker en meer gericht op de toekomstige beroepssituaties kunnen maken.

In het studiejaar 2017-2018 worden de eerste dossiers van de studenten verwacht die de vernieuwde variant van Bestuurskunde in Deventer volgen. Het panel heeft opgemerkt dat de studenten van wie het panel de scripties heeft gezien, allemaal afstudeerden bij gemeenten (en andere organisaties) in de regio (voornamelijk in Twente). Er kwam geen internationale component in de scripties en integrale opdrachten terug en in de onderwerpen voerden de integrale opgaven waarmee de verstedelijkte samenleving te maken krijgt nog niet altijd de boventoon. Het nieuwe afstuderen biedt naar het oordeel van het panel een uitgelezen kans om het nieuwe positionering en profilering van de *urban professional* zichtbaar te laten worden in de eindwerken/examendossiers.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Saxion hbo-bacheloropleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement voltijd en deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	G
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	G
Standaard 3. Toetsing	V
Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties	V
Algemeen eindoordeel	V

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Audit opleiding Bestuurskunde / Overheidsmanagement, Saxion Deventer

Varianten: voltijd en deeltijd

Datum: 14 november 2016

Tijd	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen
08.00 – 08.15	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dhr. R.J.M. (Rob) van der Hoorn, MBA CMC, voorzitter ▪ Dr. S.J.H. (Stan) Majoor, lid ▪ Ir. P. (Pauline) Zwart, lid ▪ Mevr. L. (Lieke) Zandbergen, studentlid ▪ Mevr. D.P.M. (Daniëlle) de Koning, MSc, secretaris ▪ Dhr. R. (Roel) van Krieken, secretaris (loopt mee) 	Inloop & ontvangst auditpanel
08.15 – 09.00	Vooroverleg auditpanel	<ul style="list-style-type: none"> - Vooroverleg - Bestudering documenten ter inzage
09.00 – 09.15	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dhr. J.H.M. (Michel) Linnenbank, MSc, docent ▪ Ing. H.J.P. (Rik) Zeeuwen, docent ▪ Ing. R. (Robert) Wienk, docent ▪ Drs. F.A. (Frank) Evers, teamleider 	Korte presentatie over ontwikkelingen bij de opleiding <ul style="list-style-type: none"> - Verschuiving richting Urban Studies - Gemeenschappelijke propedeuse met Ruimtelijke Ordening - Veranderingen
09.15 – 10.00	Opleidingsmanagement <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mr. S.J.A. (Stephanie) ter Borg, directeur ▪ Drs. Ing. P.J.E. (Pascal) Heynen, opleidingsmanager ▪ Drs. F.A. (Frank) Evers, teamleider 	<i>Kennismaking MT en vaststellen agenda</i> <ul style="list-style-type: none"> - Eigenheid opleiding / positionering & profilering - Ambities - Hbo-niveau - Relatie beroepenveld - Internationale oriëntatie - Onderzoeksdimensie
10.00 – 10.15	Pauze / Intern overleg auditpanel	Intern overleg Bestudering documenten ter inzage
10.15 – 11.15	Docenten voltijd en deeltijd <ul style="list-style-type: none"> ▪ Drs. E.G.P. (Elly) Straatman, docent en onderzoeker, aandachtsfunctionaris, Saxion Parttime School ▪ Drs. M.A. (Marleen) Visser, docent, SLB, Onderzoek in Onderwijs (OiO) ▪ Dhr. J.H.M. (Michel) Linnenbank, MSc docent en onderzoeker, lid curriculumcommissie ▪ Drs. J.J. (Joost) Nijrees, docent en afstudeercoördinator ▪ Ing. B.P. (Bert) Groot, docent en onderzoeker, coördinator Living Technology ▪ Drs. F.M. (Fransje) Droesen, SLB, docent, aandachtsfunctionaris Vaardigheden ▪ Drs. M.H.M. (Monique) Booijink, docent en onderzoeker, aandachtsfunctionaris Internationalisering en lid curriculum commissie ▪ Dhr. G. (Gerhard) Bos, docent en stagecoördinator BSK Deventer ▪ Drs. F.W.J. (Frank) Evers, docent, teamleider 	<i>Samenhangende onderwijsleeromgeving:</i> <ul style="list-style-type: none"> - inhoud en vormgeving programma - eigen inkleuring programma - onderzoekslijn - lectoraat en kenniskring - interactie onderwijs en onderzoek - praktijkcomponenten / stage - internationale component - aansluiting instromers - relatie docenten beroepenveld - eigen deskundigheid docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen - toetsen en beoordelen - borging niveau

11.15– 12.15	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Drs. J.E.C.R. (Jan) Sabee, StadsLAB-team BSK (& coach) ▪ Dhr. R.W. (Ruben) Ferwerda BBE, StadsLAB-team SO (& coach) ▪ Drs. G.J. (Jeroen) Kuyper, projectleider StadsLAB (& coach) ▪ Ing. H.J.P. (Rik) Zeeuwen, StadsLAB-team ROP (& coach) ▪ Drs. M. (Monique) Booijink, StadsLAB-coach, internationale opdrachten ▪ Dr. Ir. G.J. (Geert) Roovers, lector Bodem & Ondergrond ▪ Dr. M.P.T. (Maurits) Sanders, associate lector Governance ▪ Mevr. I. (Ilse) Ramaker, student Ruimtelijke ontwikkeling ▪ Mevr. M. (Menno) Smit, student Ruimtelijke ontwikkeling ▪ Dhr. Y.M. (Metin) Yar, student Bestuurskunde ▪ Mevr. A.J. (Anne) Zuidema, student Ruimtelijke ontwikkeling 	<p>StadsLAB: praktijk en onderzoek Opzet StadsLAB, thematisering, multidisciplinariteit, samenwerking met lectoraat. Vooruitblik naar afstudeerjaar nieuwe stijl.</p> <p>Presentatie StadsLAB-projectgroep Presentatie over de opdracht: ruimtelijk ontwikkelen met de ondergrond in opdracht van lectoraat Bodem & Ondergrond</p>
12.15 – 12.45	Lunch auditpanel	<ul style="list-style-type: none"> - intern overleg - bestudering documenten ter inzage
12.45 – 13.30	Open spreekuur	- bestudering documenten ter inzage
	Materiaalinzage	
13.30 – 14.30	Rondleiding opleidingsspecifieke voorzieningen/lessituaties onder leiding van Frank Evers	- verificatie opleidingsspecifieke voorzieningen
	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dhr. L.J. (Lars) van Schooten 1^e jaars ▪ Mevr. L. (Lotte) Zuidema 1^e jaars ▪ Dhr. K. (Koos) Schrijver 2^e jaars ▪ Dhr. D.D. (Rick) van Dijke 2^e jaars ▪ Mevr. M.M. (Mariëlle) Geurts 2^e jaars ▪ Dhr. T. (Thijs) Elderink 3^e jaars ▪ Mevr. S.V. (Sofia) Nachivanda Visser 3^e jaars ▪ Dhr. M. (Marco) Bont 4^e jaars ▪ Dhr. T. (Tom) Broek 5^e jaars 	<ul style="list-style-type: none"> - aansluiting - kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid / studiebegeleiding - kwaliteit docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen - toetsen en beoordelen
14.30 – 14.45	Pauze / Intern overleg auditpanel	<ul style="list-style-type: none"> - intern overleg - bestudering documenten ter inzage - bepalen pending issues
14.45 – 15.30	<p>Examencommissie & toetscommissie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Drs. R.E.M. (Roland) van Leeuwen, voorzitter examencommissie ▪ Mevr. H.E. (Heleen) Baarslag, MSc, voorzitter toetscommissie ▪ Ing. R.A.B. (Robert) Wienk, lid toetscommissie ▪ Mevr. M.G.A. (Margo) Wesselink, lid examencommissie, coördinator deeltijdopleiding ▪ Dhr. J.A.M. (Michel) Linnenbank, MSc, lid toetscommissie 	<ul style="list-style-type: none"> - bevoegdheden, taken en rollen - relatie tot het management - (relatie tot de toetscommissie) - kwaliteitsborging toetsen en beoordelen - kwaliteitsborging afstuderen

15.30 – 16.15	Alumni & Werkveldvertegenwoordiging <ul style="list-style-type: none"> ▪ Drs. Ing. G.B.J. (Gerard) Mensink, Gemeente Tubbergen, Saxion ▪ Dhr. M. (Martijn) Wubbolts, Stichting Tevreden ▪ Mr. S.L. (Siep) Littooi, Research Strategy Programme ▪ Mevr. M. (Martine) Bastiaansen, Gemeente Deventer ▪ Mevr. M. (Marion) Koppert BBA, Alumna, Gemeente Enschede ▪ Dhr. W. (Wouter) Reilink, BBA, Alumnus ▪ Mevr. T.M.L. (Tracy) Vermeer, BBA, Alumna, VGZ 	<u>Gespreksonderwerpen Alumni:</u> <ul style="list-style-type: none"> - kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding <u>Gespreksonderwerpen Werkveld:</u> <ul style="list-style-type: none"> - actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld - eigen inkleuring opleiding - stage en begeleiding - onderzoekscomponent - gerealiseerd niveau
16.15–16.30	Pending issues <i>(alle gesprekspartners zijn hiervoor beschikbaar)</i>	- (indien van toepassing)
16.30–17.15	Intern overleg auditpanel	- bepaling voorlopige beoordeling
17.15–17.45	Terugkoppeling	
17.45	Afsluiting	

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 19 december 2014. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijd en deeltijd variant.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtname van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde eindkwalificaties worden behaald, heeft het auditpanel een selectie van eindwerken bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken'.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de betreffende opleiding(en) voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 19 december 2014'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 3 of 4 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO. Een 'onvoldoende' bij standaard 2 leidt altijd tot een herstelperiode, onafhankelijk van het eindoordeel van het panel.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal 'goed' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Kritische reflectie opleiding
- Domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties van de opleiding
- Schematisch programmaoverzicht.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
 - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Jaarverslag examencommissie.
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken/c.q. het volgende palet van eindwerken bekeken²²:

Aantal	Studentnummer	Variant
1	111859	VT
2	313934	VT
3	93784	VT
4	151690	VT
5	334091	VT
6	327918	VT
7	313061	VT
8	2426615	VT
9	153060	VT
10	96685	VT
11	81088	VT
12	108327	VT
13	139803	DT / Compact
14	151256	DT
15	145927	DT

²² Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE IV Overzicht auditpanel

Naam visitatiegroep:	HBO Bestuurskunde groep 1
----------------------	---------------------------

Samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemd cluster zijn ingezet.

Commissielid (Achternaam)	Rol (voorzitter / lid / student-lid / coördinerend secretaris / secretaris ²⁴ / logistiek coördinator)	Deskundigheden						Deelname bij ²³						
		Vakinhoud	Internationaal	Onderwijs en toetsing	Werkveld	visitatie-/ audit	Studentzaken	Saxion Hogeschool	De Haagse Hogeschool	Hogeschool NCOI	Hogeschool van Amsterdam	Avans Hogeschool	NHL Hogeschool	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Van der Hoorn	Voorzitter					X		X	X	X	X			
Majoer	Lid	X	X	X	X	X		X		X				
Zwart	Lid	X		X	X	X		X			X			
Groenendijk	Lid	X	X	X	X				X					
Walraven	Lid	X	X	X	X	X			X					
Traag	Lid	X	X	X	X	X			X					
Van Erkel	Lid	X	X		X						X			
Van der Krogt	Voorzitter										X	X	X	
De Graaf	Lid	X	X	X	X	X				X	X			X
Versteeg	Lid										X			
Neelen	Lid											X		
Waaier	Lid											X		
Waslander	Lid													X
Zandbergen	Student-lid					X		X					X	
Bekooy	Student-lid					X				X				
Leijse	Student-lid					X			X	X	X			

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

²³ Geef met kruisjes aan bij welke instellingen het panellid zal worden ingezet.

²⁴ N.B.: De secretaris en/of logistiek coördinator is geen lid van het panel.

Naam (inclusief titulatuur)	Korte functiebeschrijvingen
R.J.M. van der Hoorn MBA CMC	De heer Van der Hoorn is een van de directeuren van de Hobéon Groep en heeft binnen het hoger onderwijs ruime ervaring met audits. Daarnaast houdt hij zich onder andere bezig met bedrijfskundige en bestuurlijke vraagstukken voor hoger onderwijsinstellingen.
Dr. S.J.H. Majoor	De heer Majoor is momenteel lector Coördinatie Grootstedelijke Vraagstukken bij de Hogeschool van Amsterdam en coördinerend lector van het speerpunt Urban Management van de HvA.
Ir. P. Zwart MCM	Mevrouw Zwart heeft als verandermanager 25 jaar werkervaring in de commerciële en publieke sector; is nu eigenaar van adviesbureau Connecta en is kerndocent bij de opleiding Bestuurskunde van NCOI.
L. Zandbergen	Mevrouw Zandbergen is vanaf september 2016 tweedejaars student Bestuurskunde aan Avans Hogeschool.

Op 14 oktober 2016 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Bestuurskunde/Overheidsmanagement van Saxion onder het nummer 005078.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl